

TYTYTYVÄISYYSKYSELY NAISMETSÄNOMISTAJIEN KOULUTUKSESTA

Naismetsänomistajien koulutushanke Etelä- ja Keski-Pohjanmaan
hankealueella

Tiia Kähkönen

Opinnäytetyö
Luonnonvara- ja ympäristöala
Metsätalouden koulutusala
Metsätalousinsinööri AMK

2015

Luonnonvara- ja ympäristöala
Metsätalouden koulutusohjelma

Tekijä	Tiia Kähkönen	Vuosi	2015
Ohjaaja	Tapio Sironen		
Toimeksiantaja	Metsäkeskus		
Työn nimi	Tyytyväisyyskysely naismetsänomistajien koulutuksesta		
Sivu- ja liitemäärä	41 + 2		

Opinnäytetyön perustana on Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla toteutettu Naismetsänomistajien koulutushanke. Opinnäytetyön päätavoitteena on selvittää koulutuspäiviin osallistuneiden naismetsänomistajien mielipiteitä koulutuksen onnistumisesta ja onko naismetsänomistajien kouluttaminen tarpeellista sekä miten koulutus on vaikuttanut naisten aktiivisuuteen hoitaa omaa metsäomaisuuttaan. Saatujen tulosten perusteella Metsäkeskus voi kehittää etenkin naisille suunnattua koulutustarjontaansa.

Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeiden avulla. Kyselyyn vastattiin Internetissä. Naiset saivat sähköpostiinsa linkin, jonka kautta he vastasivat anonyymisti kyselyyn. Kysely lähetettiin kaikille Naismetsänomistaja-hankkeen koulutuspäiville osallistuneille naisille. Kysely lähetettiin kaiken kaikkiaan 173 naismetsänomistajalle joulukuussa 2014 ja vastauksia saatiin takaisin yhteensä 103 kappaletta. Vastausprosentiksi muodostui 59,5 prosenttia.

Tutkimuksessa selvisi, että naisten oma koulutuspäivä oli tarpeellista järjestää ja koulutus onnistui erittäin hyvin, kaikki odotukset täyttäen. Painavimmat syyt osallistua koulutukseen olivat naisten oma koulutuspäivä, koulutusten sijaintipaikkakunta sekä ajankohtaiset aiheet. Tieto koulutuksesta saatiin pääasiassa lehdestä tai suoraan Etelä- ja Keski-Pohjanmaan Metsäkeskuksesta. Järjestetty koulutus vaikutti lähes kaikkien vastaajien aktiivisuuteen hoitaa omaa metsäomaisuuttaan.

Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että naismetsänomistajien kouluttaminen on tärkeää, sillä se lisää naisten aktiivisuutta hoitaa omia metsiään sekä innostaa heitä kehittämään omaa metsällistä osaamistaan. Jatkokoulutuksille on kova kysyntä ja monet toivoivat koulutuksen jäävän Metsäkeskuksen koulutustarjontaan.

Avainsanat

Naismetsänomistaja, koulutus, Metsäkeskus

School of Forestry and Rural Industries
Forestry Degree Programme

Author	Tiia Kähkönen	Year	2015
Supervisor(s)	Tapio Sironen		
Commissioned by	Finnish Forest Centre		
Subject of thesis	Satisfaction survey of female forest owners in training		
Number of pages	41 + 2		

The main focus of the thesis is on the female forest owners' training project in South and Central Ostrobothnia. The objective is to find out the opinion of the female forest owners' who have participated in the forest training. In addition, if the females thought that forest training is needed and if it has an impact on their ability to take care of their own forest. The outcome of this research is for the Finnish Forest Centre to develop more training for females.

The research was conducted using a questionnaire in the Internet. The females received a link in their email. Moreover, the questionnaire was anonymous and sent to all the women who participated in the female forest owner training project. In December of 2014, the questionnaire was sent to 173 female forest owners. A total of 103 female forest owners replied to the questionnaire and the reply percentage was 59,5.

The research showed that female forest training was educational and successful. Women mostly participated in the training because of the lack of their own training, the location of the training and the updated and current topics. The information of the upcoming training was obtained from magazines or directly from the South and Central Ostrobothnia's Finnish Forest Centre. Organised training clearly raised the participants activity to take care of their own forest possession.

When looking at the result of the research, it is important to educate and train female forest owners since it increases the ability of females to actively take care of their own forest. In addition, it also inspired them to develop their skills in forestry. There is a lot of interest in additional training and most women wish it to be organized continuously by the Finnish Forest Centre.

Key words Female forest owners, Training, Finnish Forest Centre

SISÄLLYSLUETTELO

KUVIOLUETTELO	5
1 JOHDANTO.....	6
2 YKSITYINEN METSÄNOMISTUS	9
2.1 Metsänomistajakunnan rakenne	9
2.2 Naismetsänomistajat	10
3 SUOMEN METSÄKESKUS	13
3.1 Metsäkeskuksen historia ja nykypäivä	13
3.2 Metsäkeskus palveluiden tarjoajana	14
3.3 Neuvonta- ja koulutuspalvelut	14
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	18
4.1 Tutkimusaineisto ja tutkimusmenetelmä	18
4.2 Tulosten käsittely	20
5 TUTKIMUSTULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU	21
5.1 Vastaajien taustatiedot.....	21
5.2 Koulutuksen tarpeellisuus ja koulutuksen onnistuminen.....	23
5.3 Tavoittaminen ja syyt koulutukseen osallistumiseen	30
5.4 Koulutuksen vaikutus aktiivisuuteen metsäasioissa	33
5.5 Naismetsänomistajien teemapäivät.....	34
6 POHDINTA.....	37
LÄHTEET	41

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Ikäluokkajakauma (n = 103)	21
Kuvio 2. Ammattiasema (n = 103).....	22
Kuvio 3. Metsätilan koko (n = 103).....	23
Kuvio 4. Tiedonhankintamenetelmät (n = 103).....	24
Kuvio 5. Metsäosaaminen ennen ja jälkeen koulutuksen (n = 103)	26
Kuvio 6. Toivomukset koulutuksen suhteen (n = 103)	29
Kuvio 7. Tiedonsaanti koulutustapahtumasta (n = 103).....	30
Kuvio 8. Koulutukseen osallistumisen syyt (n = 103)	31
Kuvio 9. Koulutussarjan yleisarvosana (n = 103)	32
Kuvio 10. Koulutuksen jälkeen tehdyt toimet (n = 99)	33
Kuvio 11. Teemapäivän valintaan vaikuttaneet tekijät (n = 63).....	35

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöaihetta miettiessäni päätin, että haluaisin tehdä työni naismetsänomistajiin liittyen. Naismetsänomistajuutta on tutkittu vielä vähän, joten mielestäni aihe oli todella ajankohtainen. Otin yhteyttä Suomen metsäkeskukseen, jossa kiinnostuttiin opinnäytetyöstäni. Etelä- ja Keski-Pohjanmaan metsäkeskuksessa oli meneillään tuolloin Naismetsänomistajien koulutushanke, johon opinnäytetyöni tilattiin liitettäväksi.

Naismetsänomistajien koulutushanke, Pala kauneinta metsää, järjestettiin yhteishankkeena Suomen metsäkeskuksen Etelä- ja Keski-Pohjanmaan alueyksikön sekä Suomen Yrittäjäopiston kanssa. Toteuttamisaika hankkeella oli 1.1.2013–31.12.2014. Aloitin tutkimukseni teon hankkeen lopussa, marraskuussa 2014. Hankkeen tavoitteena oli neuvonnan ja koulutuksen keinoin parantaa naismetsänomistajien valmiuksia hoitaa ja käyttää metsäomaisuuttaan omien suunnitelmiensa mukaisesti. Hankkeen kohderyhmään kuuluivat Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueella asuvat metsää omistavat naiset. Metsänomistusmuodolla ei ollut hankkeen kannalta merkitystä. (Hovila 2013, 3.)

Koulutustarjonta jaettiin peruskoulutukseen (16 h) ja erilaisiin teemapäiviin. Peruskoulutuspäiviin osallistui 173 naismetsänomistajaa, joista 103 vastasi tekemääni kyselyyn. Peruskoulutukseen osallistuneet saivat perustiedot metsänomistamisesta, kuten tietoa puukaupan eri prosesseista, metsänhoidon tuesta sekä metsien taloudellisesta hyödyntämisestä ja hoidosta. Peruskoulutuksen tarkoituksena oli antaa naisille paremmat ja käytännönläheiset tiedot suomalaisesta metsätaloudesta. Näin ollen naismetsänomistajat voisivat kehittää omia metsäomaisuuden hoidossa tarvittavia valmiuksiaan. Lisäksi peruskoulutuspäivään osallistuneilla oli mahdollisuus henkilökohtaiseen neuvontaan sekä oman metsätalouden toimintasuunnitelman laatimiseen, mutta tämä olisi edellyttänyt teemapäiviin osallistumisen. (Hovila 2013, 3.)

Teemapäiviä järjestettiin hankealueella useita ja tarjolla oleviin teemapäiviin osallistui kyselyyn vastanneista naismetsänomistajista 64. Valittavina olevia

teemoja oli kaiken kaikkiaan 14 kappaletta. Yhden koulutuspäivän pituus oli kuusi tuntia, jonka aikana käsiteltiin tiettyjä asiakokonaisuuksia. Päivien teemoina olivat muun muassa harvennushakkuut ja uudistushakkuut, metsänparannustyöt, metsäverotus sekä metsätilan sukupovenvaihdos. (Hovila 2013, 9.)

Naisten suhdetta metsään on tutkittu suhteellisen vähän ja naismetsänomistajuudesta tietoa löytyy niukasti. Aikaisempia naismetsänomistajista tehtyjä tutkimuksia löytyy muutamia. Uusimpana opinnäytetyönä on Sanna-Mari Ikkäläisen tekemä opinnäytetyö vuodelta 2013, Nainen metsänomistajana ja metsänhoitoyhdistyksen asiakkaana Itä-Lapin ja Kuusamon alueella. Työssäni olen käyttänyt osittain samoja lähteitä kuin Sanna-Mari Ikkäläinen. Vanhin tutkimus, jonka löysin on Pekka Ripatin tekemä tutkimus Naiset metsäsektorilla vuodelta 1998.

Mielestäni naisista löytyy potentiaalia, jota ei ole vielä hyödynnetty riittävästi metsäasioissa. Naisia pitäisi innostaa hoitamaan omia metsiään ja tekemään puukauppaa entistä aktiivisemmin. MTK:n julkaiseman artikkelin mukaan monet naismetsänomistajat pitävät metsiään niin virkistyskohteena, jossa voi käydä rentoutumassa arjen hulinasta, kuin tulonlähteenä. Näin ollen suhde metsään on yleensä erilaisempi kuin miehillä. (MTK 2007.)

Maa- ja kotitalousnaisten artikkelin mukaan naiset arvostavat usein luonnon monimuotoisuutta ja metsän eri käyttömahdollisuuksia, ottaen huomioon metsistään niin puuntuotannon kuin metsän eri keräilytuotteet. Mielestäni naismetsänomistajien tavoitteet sekä arvot metsien suhteen tulisi ottaa huomioon entistä paremmin. Tällöin metsätalouden eri organisaatioiden olisi mahdollista tarjota yksilöllisempiä palveluita niin naismetsänomistajille kuin miehille. (Maa- ja kotitalousnaiset 2014.)

Naismetsänomistajia tulisi rohkaista entistä enemmän ottamaan metsäasioita huolehdittavakseen. Maa- ja kotitalousnaisten artikkelin mukaan nainen on metsänomistajana monesti huolellisempi ja vastuuntuntoisempi metsänomistaja kuin mies. Heille on tärkeää, että asiat tehdään ajallaan ja metsäasioissa mietitään laajempia kokonaisuuksia. Miehet saattavat keskittyä vain tutkimaan eri

puutavaralajien kysyntää ja tarjontaa. Mielestäni nämä asiat kannattaa ottaa huomioon suunniteltaessa naisille suunnattuja tapahtumia ja koulutuksia. (Maa- ja kotitalousnaiset 2014.)

Naisena metsäalalla ja itsekin naismetsänomistajana minua kiinnostaa tutkia naisten syitä osallistua erilaisiin koulutuksiin ja tapahtumiin. Mitkä eri syyt saavat naiset osallistumaan erilaisiin koulutustilaisuuksiin ja onko heillä joitakin erityistoiveita koulutusten suhteen. Lähtökohdan tutkimusongelmalleni sain opinnäytetyöni tilaajalta. Mietimme, mihin opinnäytetyössäni keskitytään ja millaista tietoa he tarvitsevat naismetsänomistajista. Opinnäytetyössäni pyrin löytämään vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

1. Onko naisille suunnattu koulutustarjonta tarpeellista ja oliko koulutus onnistunut?
2. Mitkä syyt vaikuttivat osallistumiseen naisille suunnattuun koulutukseen ja miten he saivat tiedon koulutuksesta?
3. Vaikuttaako naismetsänomistajien kouluttaminen heidän aktiivisuuteensa metsään liittyvissä asioissa?

Saatuja tutkimustuloksia Metsäkeskus voi käyttää naismetsänomistajille tarjottavan koulutuksen kehittämiseen. Lisäksi pyrin saamaan kattavasti tuloksia, jotta tutkimuksesta saataisiin mahdollisimman luotettava. Opinnäytetyöni tavoitteeksi muotoutui selvittää kyselytutkimuksen avulla naismetsänomistajien mielenpitoja naisille suunnatuista koulutuksista. Tavoitteena oli myös pohtia ratkaisuja mahdollisesti löytyviin epäkohtiin.

2 YKSITYINEN METSÄNOMISTUS

Suomessa yleisin metsänomistusmuoto on yksityisomistus. Yksityiset metsänomistajat omistavat noin 52 prosenttia Suomen metsätalousmaasta. Metsänomistajia on Suomessa noin 740 000, mikäli mukaan lasketaan vähintään kahden hehtaarin tilat. Heistä joka neljäs on nainen ja joka neljäs on kaupunkilainen. Tähän arvioon perustuen naismetsänomistajia olisi siis noin 185 000 ja heistä kaupunkilaisia olisi 46 250. Yksityisten metsänomistajien metsät tuottavat yli 80 prosenttia metsäteollisuuden Suomesta hankkimasta raakapuusta vuosittain. Näin ollen yksityiset metsänomistajat ovat selvästi suurin puuntuottajaryhmä Suomessa, tämän vuoksi yksityismetsät ovat avainasemassa Suomen metsäteollisuuden puunkäytössä. Valtaosalle metsänomistajista metsien taloudellinen merkitys on edelleen suuri. Metsien käyttöön nyt ja tulevaisuudessa vaikuttavat metsänomistajien henkilökohtaiset tavoitteet ja asenteet sekä yhteiskunnassa vallitsevat asenteet. (Korpilahti 2009, 181; Parviainen & Västilä 2011, 16; Ängesleva 2012; Ylitalo 2013, 36; Forest.fi 2015.)

2.1 Metsänomistajakunnan rakenne

Suomen pinta-alasta noin 86 prosenttia on metsätalousmaata. Yksityisten metsänomistajien suuren määrän vuoksi metsätalouden toimijoiden tulee pohtia, miten aktivoida yksityisiä metsänomistajia myymään metsiään entistä aktiivisemmin. Metsäteollisuuden kannalta on tärkeää, että puuta on markkinoilla tasaisesti ympäri vuoden. Vielä muutama vuosikymmen sitten tyypillinen metsänomistaja oli maaseudulla asuva maanviljelijä mies. Nykyään on yhä vaikeampaa määrittellä tyypillistä metsänomistajaa. (Ylitalo 2013, 35; Finnish Forest Association 2014.)

Silmiinpistävinä ilmiöinä Suomen metsätaloudessa ovat olleet viime vuosien aikana metsänomistuksen pirstoutuminen sekä metsänomistajakunnan rakennemuutos. Näiden ilmiöiden ennustetaan muuttavan metsätalouden toimintaympäristöä tulevaisuudessa. Metsänomistajakunnassa tapahtuu koko ajan muutoksia muun muassa sukupuolijakauman, ikäjakauman sekä keskimääräi-

sen metsätilakoon suhteen. Suurin muutos, joka on jo nähtävillä, on metsänomistajien ikääntyminen. Noin puolet metsänomistajista on yli 60-vuotiaita eli noin 370 000. (Karppinen, Hänninen & Ripatti 2002, 21; Korpilahti 2009, 181.)

Metsänomistajakunnan rakennemuutokseen vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa väestön ja elinkeinorakenteen kehitys Suomessa sekä alueellinen erilaistuminen että kaupungistuminen. Rakennemuutos näkyy muun muassa metsänomistajien keski-ikänsä tasaisena nousuna, vuonna 2009 keski-ikä oli 60 vuotta. Kaikista metsänomistajista tähän ryhmään kuuluu noin 20 prosenttia ja he omistavat Suomen metsistä suunnilleen saman verran, 20 prosenttia. Mikäli omistusjärjestelyitä ei saada aikaistettua, tulee todennäköisesti 2020-luvulla olemaan paljon metsänomistukseen liittyviä muutoksia omistamisen vaihduttua perintöjen muodossa. Tällöin metsänomistajakunnassa tapahtuu suuri muutos, kun syntyperäiset kaupunkilaiset tulevat metsänomistajiksi. Etämetsänomistus ja koulutustaso lisääntyvät merkittävästi. Tämä lisää metsäpalveluita tarjoaville yrittäjille töitä. (Hänninen 2009, 7.)

Metsäalan toimijoiden tulee keskittyä tulevaisuudessa entistä enemmän niin neuvontaan kuin metsien ostopalveluihin, sillä ikääntymisen, kaupunkilaistumisen ja etämetsänomistuksen yleistymisen vuoksi metsänomistajista yhä useampi on riippuvainen näistä palveluista. Nykyisille etämetsänomistajille eivät riitä perinteiset metsäpalvelut, sillä metsiin liittyvät tavoitteet vaihtelevat paljon metsänomistajien kesken sekä yhä useampi metsänomistaja toivoo yksilöllisempää palvelua. (Hänninen 2009, 11; Pohjola 2014.)

2.2 Naismetsänomistajat

Vielä nykyään metsänomistus liitetään usein miehiin, silti naismetsänomistajien määrä on huomattava. Naismetsänomistajia on noin 25 prosenttia, arvioiden mukaan todellinen määrä on jopa 40 prosenttia. Tätä selittää se, että metsätiloilla metsäasioiden hoitajaksi nimetään usein mies. Perinteisten käsitysten mukaan, metsätilojen hoidosta vastaa mies, mikäli metsätila omistetaan yhdessä puolison kanssa. Naiset vastaavat yleisimmin keskimääräistä pienempien tilojen

hoidosta kuin miehet, joiden vastuulla on puolestaan suurempien tilojen hoito. Suurin osa naismetsänomistajista kuuluu palkansaajiin. (MTK 2007; Hänninen, Karppinen & Leppänen 2010, 22.)

Etelä-Pohjanmaan Metsäkeskuksen alueella naisten osuus metsänomistajista on keskimääräistä pienempi verrattuna koko maahan. Etelä-Pohjanmaan alueella noin 21 prosenttia metsätiloista on naisten omistuksessa, kun luku koko maassa on 25 prosenttia. Luku ei kuitenkaan kerro koko totuutta, sillä kyselytutkimuksissa metsänomistajaksi kirjataan ainoastaan metsän hoidosta vastaava henkilö. Perheomistuksessa, yhtymissä ja perikunnissa metsän omistajaksi merkitään usein mies, vaikka nainen vaikuttaisikin osakkaana. (Matilainen & Lähdesmäki 2014, 25.)

Naismetsänomistajat myyvät keskimäärin vähemmän puuta, mutta suurempia määriä kerrallaan, verrattuna miespuolisiin metsänomistajiin. Naisten vähäisempää hakkuuinnostusta voi osaltaan selittää se, että heillä on metsänhoidon suhteen erilaisemmat arvot. He ovat hieman epävarmempia metsänomistajia verrattuna miehiin. Ilmiö esiintyy epävarmuutena esimerkiksi omien metsien toimenpidetarpeita pohtiessa. Naiset eivät ole niin omatoimisia metsänhoitotöissä kuin miehet, vaikka naiset noudattavat tarkkaan metsänhoitosuunnitelmiaan. He arvostavat sellaista metsäneuvontaa, jossa he saavat varmuutta metsänhoitotöihin sekä erilaisia vaihtoehtoja metsätilansa hoitoon. (Matilainen & Lähdesmäki 2014, 25; Luke 2014.)

Useat naismetsänomistajat tarvitsevat lisää tietämystä metsän liittyvistä asioista. Tiedon karttuessa lisääntyy tietämys oman metsän taloudellisesta merkityksestä. Tietoa metsätaloudesta voi kartuttaa erilaisissa koulutuksissa ja metsään liittyvissä tapahtumissa, kuten metsämessuilla. Monet naiset ovat kiinnostuneita luonnon monimuotoisuudesta ja suhtautuvat metsäänsä usein tunteikkaammin kuin miehet. (Maa- ja kotitalousnaiset 2014.)

Metsäkeskuksilla on merkittävä asema naismetsänomistajien aktivoinnissa, kouluttamisessa ja neuvonnassa. Metsäkeskus on järjestänyt naismetsänomis-

tajille viime vuosien aikana erilaisia metsäaiheisia koulutuspäiviä eri puolilla Suomea. Viimeisin naismetsänomistajille suunnattu koulutus on ollut vuosina 2013–2014 järjestetty Naismetsänomistajien koulutushanke Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla. Koulutuksen tarkoituksena on ollut aktivoida naismetsänomistajia hoitamaan metsiään ja metsäasioita aktiivisemmin. Hankkeen koulutuksiin on osallistunut noin 173 naista, jotka ovat käyneet enemmän kuin yhden päivän koulutuksen. (Hovila 2013, 7.)

3 SUOMEN METSÄKESKUS

3.1 Metsäkeskuksen historia ja nykypäivä

Suomen Metsäkeskus on saanut alkunsa vuonna 1917, kun läänin metsähoitolautakunnat perustettiin valvomaan Metsälain noudattamista. Päätehtävänä Metsäkeskuksella on ollut valvoa metsälakien noudattamista sekä edistää metsätaloutta. Metsäkeskusten tehtävät muuttuivat ja laajenivat vuoden 1996 lakiuudistuksen myötä. Tällöin viranomaistehtävät ja tuotantotoiminta eriytettiin. Metsäkeskuksen organisaatio uudistuu vuonna 2015. Syynä tähän on valtionavun väheneminen ja toiminnan tehostaminen. Käytännössä uudistus tarkoittaa alueyksiköiden määrän vähentämistä sekä sisäisten toimintaprosessien muuttamista. (Mattila 2010, 55; Metsäkeskus 2014a; Metsäkeskus 2014b.)

Suunnitteilla olevan organisaatiouudistuksen myötä Suomen metsäkeskuksen tarkoituksena on muuttaa alueellista organisaatiotaan. Suunnitelman tavoitteena on jakaa Suomi noin viiteen alueeseen, kun nykyään alueyksiköitä Metsäkeskuksella on 13. Muutosten takana on Metsäkeskuksen johtajan, Ari Einin, mukaan raha ja korjaustarve nykyorganisaatiossa sekä teknologian kehittyminen. (Talvitie 2014.)

Uudistetun Metsäkeskuslain, 6.5.2011, seurauksena Metsäkeskus jaettiin metsäpalveluihin, joita tarjoaa OTSO Metsäpalvelut, sekä julkisiin palveluihin, johon kuuluu viranomaistyö. OTSO kilpailee asiakkaista niin yksityisten toimijoiden kuin Metsänhoitoyhdistysten kanssa metsään liittyvissä suunnittelutöissä. Näihin töihin lukeutuvat myös metsäsuunnitelmat. Julkisen puolen tehtävänä on muun muassa edistää metsien kestävästä käytöstä ja hoitoa sekä monimuotoisuuden säilyttämistä. Metsälakien valvonnan lisäksi toimenkuvaan kuuluvat rahoitustukien myöntäminen, metsänhakkuiden valvonta, metsänuudistusveloitteen noudattamisen valvonta sekä Kemera-tukien myöntäminen. Julkinen puoli tuottaa myös Metsään.fi-palvelun. (Mattila 2010, 56; Puuntuottaja 2013.)

3.2 Metsäkeskus palveluiden tarjoajana

Suomen Metsäkeskuksella on laaja toimenkuva. Sen tehtäviin kuuluvat niin metsänomistajien neuvonta kuin metsävaratiedon keräys ja ylläpito. Metsäkeskuksen tehtävänä on edistää metsätaloutta ja alan elinkeinoja sekä huolehtia, että metsälainsäädäntöä noudatetaan. Metsäkeskuksen toimintaa ohjaava ja valvova elin on maa- ja metsätalousministeriö. (Metsäkeskus 2014b.)

Metsäkeskusten tarjoamissa palveluissa informaatiopalveluilla on iso merkitys. Asemaansa ovat kasvattaneet erilaiset verkkopalvelut kustannustehokkuutensa ja saavutettavuutensa vuoksi. Eri puolella Suomea toimivat Metsäkeskukset tarjoavat monenlaisia koulutuksia muun muassa metsänomistajille, metsäalan palveluita tarjoaville yrittäjille sekä metsäalan ammattilaisille. Koulutusta järjestetään aina uudesta Metsälaista niin vesiensuojelukoulutuksiin kuin erilaisiin maastokoulutuksiin. Metsätaloutta pyritään edistämään tarjoamalla runsaasti erilaisia koulutuspalveluita metsänomistajille. (Mattila 2010, 56.)

Metsäpalveluiden tarve on muuttumassa lähitulevaisuudessa. Metsäalan toimijoiden tulee olla aktiivisia ja tarjota omia palveluitaan metsänomistajille, sillä nyt on meneillään niin sanotusti metsänomistajan markkinat, koska metsänomistajat voivat valita kenen metsäalatoimijan kanssa haluavat asioida. Osa metsänomistajista tähtää edelleen mahdollisimman suuriin, puukauppaan perustuviin taloudellisiin tuottoihin, mutta tilojen pirstoutuessa ja maanomistajien kaupungistuessa on myös metsien merkitys osalle metsänomistajista muuttunut, eikä puukauppa ole kaikille omistajille ainoa tavoite. Nämä metsänomistajien muuttuneet tavoitteet on myös Metsäkeskuksen huomioitava suunnitellessaan koulutuspalveluita metsänomistajille. (Mattila, Häyrinen, Berghäll, Toppinen & Tervo 2014.)

3.3 Neuvonta- ja koulutuspalvelut

Metsänomistajien kouluttaminen ja neuvonta ovat tärkeitä koko Suomen metsäklusterille. Metsäammattilaisten neuvonnalla ja erilaisissa koulutuksissa met-

sänomistajat saavat tarvittavat tiedot ja taidot, jotta he voivat hoitaa metsiään kestävänsä metsätalouden kriteerien mukaisesti. Metsänomistajia autetaan neuvomalla ja kouluttamalla heitä hankkimaan tarvittavia tietoja niin metsään liittyvissä päätöksenteoissa kuin töiden toteutuksessa. Näin tietoisuus oman metsän tilasta ja eri hoitotarpeista lisääntyy, samalla myös oman metsän merkitys metsänomistajalle selkenee. Suomen metsätalous on riippuvainen metsänomistajien tekemistä metsänhoitotoista sekä puukaupoista. (Hänninen 2008.)

Metsänomistajien, etenkin uusien metsänomistajien, tiedot metsätaloudesta ovat heikentyneet huomattavasti. Niukimmat tiedot metsätalouden asioista ovat kaupungissa asuvilla ja uusilla metsänomistajilla. Suunnilleen neljäsosa uusista metsänomistajista ei edes tiedä kenen puoleen pitäisi kääntyä metsänomistuksen alkaessa. Uudet metsänomistajat ovat neuvottomimpia asioissa, jotka liittyvät puukauppaan tai omien metsien eri mahdollisuuksiin. Tämän vuoksi neuvonnan ja palveluiden tarve on suuri. Useiden uusien metsänomistajien mielestä metsään liittyvää tietoa on runsaasti tarjolla, mutta oikean ja ajantasaisen tiedon löytäminen on monesti työlästä, koska tiedot ovat hajallaan monessa eri paikassa. Tämä seikka on huomioitu Metsäkeskuksissa, joten erilaisia palveluita ja palvelukanavia kehitetään koko ajan. (Ripatti 2009; Rämö 2010.)

Suomalainen metsänomistaja 2010 -raportin mukaan henkilökohtaisella neuvonnalla tavoitettujen metsänomistajien määrä on hieman kasvanut vuosista 1986–1990 (82 %) vuosiin 2004–2008 (85 %). Tämä nousu ei kuitenkaan näy naismetsänomistajissa. Eri neuvontaorganisaatiot tavoittavat keskimääräistä heikommin naismetsänomistajat, syy tähän lienee enemmänkin palveluiden saatavuudessa ja niiden markkinoinnissa kuin naismetsänomistajien haluttomuudessa. (Hänninen ym. 2010, 65.)

Metsänomistajien määrä on vähentynyt toisaalta erilaisissa ryhmäneuvonnoissa. Kursseille osallistumattomuutta selittänee vähentynyt kurssitarjonta sekä metsänomistajien ikääntyminen. Myös etämetsänomistuksen lisääntyminen on vähentänyt ryhmäneuvontoihin osallistuneiden määrää, sillä kurseja on perinteisesti tarjottu metsien sijaintipaikkakunnilla. Metsäalan organisaatiot eivät ole

tarjonneet aktiivisesti naismetsänomistajille suunnattuja koulutus- ja neuvontapalveluita. Metsänomistajille tarjottavien neuvonta- ja koulutuspalveluiden tarkoituksena on lisätä metsänomistajien tietämystä metsistään ja yleisesti metsäalasta. Neuvonta on metsäkeskusten lakisääteinen tehtävä. (Hänninen ym. 2010, 65; Mattila 2010, 52.)

Metsäkeskusten tarjoama neuvonta jakautuu henkilökohtaiseen ja ryhmäneuvontaan. Henkilökohtaisella neuvonnalla pyritään parantamaan metsänomistajan omia taitoja esimerkiksi metsänhoitotöissä. Henkilökohtainen neuvonta on kustannustehotonta, mutta näin voidaan luoda hyvä vuorovaikutussuhde metsänomistajaan ja ongelmiin voidaan paneutua tarkemmin. Henkilökohtaisen neuvonnan lisäksi tarjotaan erilaisia ryhmäneuvontoja, kuten koulutuksia ja messuja. Neuvonnan keinona voidaan käyttää myös erilaisia lehtiä, jäsenkirjeitä ja verkkosivuja. Näillä voidaan ylläpitää yhteyttä asiakkaaseen sekä aktivoida metsänomistajia. Metsäkeskuksella on käytössään Metsään.fi-palvelu, jonka avulla metsänomistaja voi muun muassa seurata oman metsänsä tilaa ja kilpailuttaa metsänhoitotöiden palveluita. (Reunala ym. 2006, 13; Mattila 2010, 52, 53; Metsään.fi 2014.)

Metsäkeskusten tarjoamat koulutuspalvelut kuuluvat Metsäkeskusten ydintoimintaan. Alueellinen metsätuntemus sekä metsäsertifioinnin tuntemus, laadun seurannassa kertyvän tiedon hyödyntäminen sekä oman henkilöstön osaamisen jatkuva kehittäminen ja käytännön metsänhoidon tuntemus ovat Metsäkeskusten vahvuuksia koulutuspalveluiden tarjoajana. (Reunala ym. 2006, 13.)

Etelä- ja Keski-pohjanmaan alueellisen metsäohjelman yksi tavoitteista on varmistaa riittävät neuvontapalvelut metsänomistajille sekä huolehtia, että metsänomistajat tietävät metsiensä tarjoamat vaihtoehdot ja mahdollisuudet. Muutoksia ja uusia tarpeita metsänomistajien neuvontaan lisää metsänomistajakunnan rakenteen muutos. Käyttöön tarvitaan yhä monipuolisempia ja uudempia neuvontatapoja, sillä sosiaalisen median merkitys kasvaa jatkuvasti sekä verkkoettä sähköiset palvelut lisääntyvät. Kuitenkaan ei pidä unohtaa perinteisempiä

keinoja, kuten metsänomistajille suunnattuja tapahtumia. (Mäkihakola 2012, 19, 28.)

Etenkin kaupungeissa asuvat metsänomistajat käyttävät metsään liittyvissä asioissa tietolähteinään metsäsuunnitelmaansa, Internetiä sekä sanomalehteä. Metsänomistajat haluavat saada tietonsa yhdestä paikasta, tämän vuoksi metsätalouden organisaatioiden tulee kehittää palveluitaan entistä kattavammiksi. Vaikka Internetin merkitys niin tiedotuksessa että yhteydenpidossa on suuri, kasvaa aktiivisen neuvonnan ja yhteydenpidon tarve entisestään. Metsätietämys on heikentynyt huomattavasti "hiljaisen tiedon" vähennyttä. Koulujen opetuksessa tulisi panostaa nykyistä enemmän metsätietämyksen lisäämiseen, esimerkiksi erilaisten metsäretkien ja metsävisojen avulla. (Rämö 2010.)

Nykyisessä palveluyhteiskunnassa eläessä asiakkaat, kuten metsänomistajat, ovat herkkiä reklamoimaan. Tämän vuoksi palvelun on oltava erinomaista ja vastattava sovittua. Metsänomistajien henkilökohtaiset toiveet ja tarpeet on huomioitava muun muassa puukauppaa tehdessä ja koulutuksia suunniteltaessa. Useat metsänomistajat ovat valmiita maksamaan hyvästä palvelusta. (Rämö 2010.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusaineisto ja tutkimusmenetelmä

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena. Aineistonhankintamenetelmäksi valittiin kyselytutkimus sen vuoksi, että kyselytutkimus on helppo toteuttaa ja sillä tavoin saa luotettavammin kerättyä laajemman aineiston kokoon. Kyselylomake lähetettiin jokaiselle vähintään yhteen koulutuspäivään osallistuneelle naismetsänomistajille. Vähintään yhteen koulutuspäivään osallistui 173 naismetsänomistajaa. Näin ollen tutkimus suoritettiin kokonaistutkimuksena. Kokonaistutkimuksessa jokainen perusjoukon otantayksikkö otetaan tutkimukseen mukaan analysoitavaksi. Kokonaistutkimus on tarpeellista tehdä silloin, kun perusjoukko on suhteellisen pieni ja rajallinen. (Holopainen & Pulkkinen 2002, 29; Stat 2014.)

Kyselylomakkeen kysymysten miettimisen aloitin pohtimalla tutkimusongelmaani. Mietin, millaisilla kysymyksillä löytäisin vastaukset tutkimusongelmiini ja kuinka kysymyksillä saisin kerättyä mahdollisimman paljon tietoa. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää naismetsänomistajien mielipiteitä naisille suunnatusta koulutuksesta sekä selvittää niitä syitä, jotka saivat heidät osallistumaan kursseille. Kyselyrunгон valmistuttua lähetin sen kommentoitavaksi työtilaajalle, sekä naismetsänomistajien koulutushankkeen vetäjälle. Heiltä sain kommentit ja kehitysideat kyselylomakettani varten. Tämän jälkeen laitoin kyselylomakkeen rungon myös opinnäytetyöni ohjaavalle opettajalleni. Saatua kehitysideat ja kommentit kaikilta avainhenkilöiltä, aloin työstämään kyselylomakkeeni lopulliseen muotoon.

Kysely tehtiin Webropol-sovelluksella. Kaikille hankkeeseen osallistuneille naismetsänomistajille lähetettiin sähköpostin välityksellä saatekirje, jossa oli oma henkilökohtainen linkki kyselyyn. Naisten sähköpostiosoitteet sain Metsäkeskukselta. Koska kyselyn linkki lähetettiin sähköpostin välityksellä, vastaajat pysyivät anonyymeinä, jolloin yksittäistä vastaajaa ei voida tunnistaa.

Kyselylomake tehtiin sivutettuna kyselynä. Sivulla 1-3 olivat kysymykset peruskoulutukseen osallistuneille, eli kaikille koulutushankkeeseen osallistuneille naismetsänomistajille. Kysymykset aseteltiin lomakkeeseen teemoittain. Ensimmäisen sivun kysymykset koskivat koulutuksen tarpeellisuutta sekä koulutuksen onnistumista. Toisella sivulla kysymykset liittyivät tavoitettavuuteen sekä koulutuksen osallistumiseen. Kolmannella sivulla kysyttiin koulutuksen vaikutusta naisten aktiivisuuteen metsäasioissa. Kyselylomakkeen viimeisellä sivulla kysyttiin vastaajan taustatiedot, kuten vastaajan ikä, ammattiasema, metsänomistusmuoto sekä metsätilojen yhteispinta-ala.

Kyselylomakkeen laadintaan aikaa meni noin kaksi viikkoa. Kyselyä muutettiin useaan otteeseen, jotta siitä saataisiin selkeä ja toimiva. Kyselystä haluttiin mahdollisimman yksinkertainen ja suoraviivainen, jotta vastaajien mielenkiinto pysyisi yllä kyselyn loppuun asti. Lähetin kyselyn testattavaksi neljälle eri henkilölle, jotta turhat ja epäselvät kysymykset saatiin selvennettyä. Kyselyyn vastaamiseen aikaa meni testihenkilöillä noin 5–10 minuuttia, joten kysely ei ollut pituudeltaan mielestäni liian pitkä. Sähköpostin yhteyteen laitettiin saatekirje. Kirjeen alussa oli viesti koulutuksen järjestäjältä. Tämän jälkeen kerrottiin muun muassa mihin tarkoitukseen tuloksia käytetään, miksi kysely tehtiin ja kerrottiin vastausajan päättymisen ajankohta. Saatekirje on opinnäytetyön liitteenä (Liite 1).

Kyselylomake lähetettiin naismetsänomistajille sähköpostitse 15.12.2014 ja vastausaikaa heille annettiin kuukausi. Kyselylomake on opinnäytetyön liitteenä (Liite 2). Kyselyn linkki sulkeutui 16.1.2015, jonka jälkeen kyselyyn ei enää pystynyt vastaamaan. Vastausaikaa annettiin vastaajille kuukausi, koska kysely lähetettiin ennen joulua ja mahdollisia lomapäiviä. Tammikuun alussa laitoin naismetsänomistajille muistutusviestin kyselystä.

Kaiken kaikkiaan kyselyyn vastasi 103 naismetsänomistajaa. Vastausprosentiksi muodostui noin 59,5 prosenttia. Tutkimuksen validiutta (pätevyyttä) lisäsi perusjoukon tarkka määrittely sekä korkea vastausprosentti. Kyselylomakkeen kysymykset kattoivat tutkimusongelmat. (Heikkilä 2014, 27.)

4.2 Tulosten käsittely

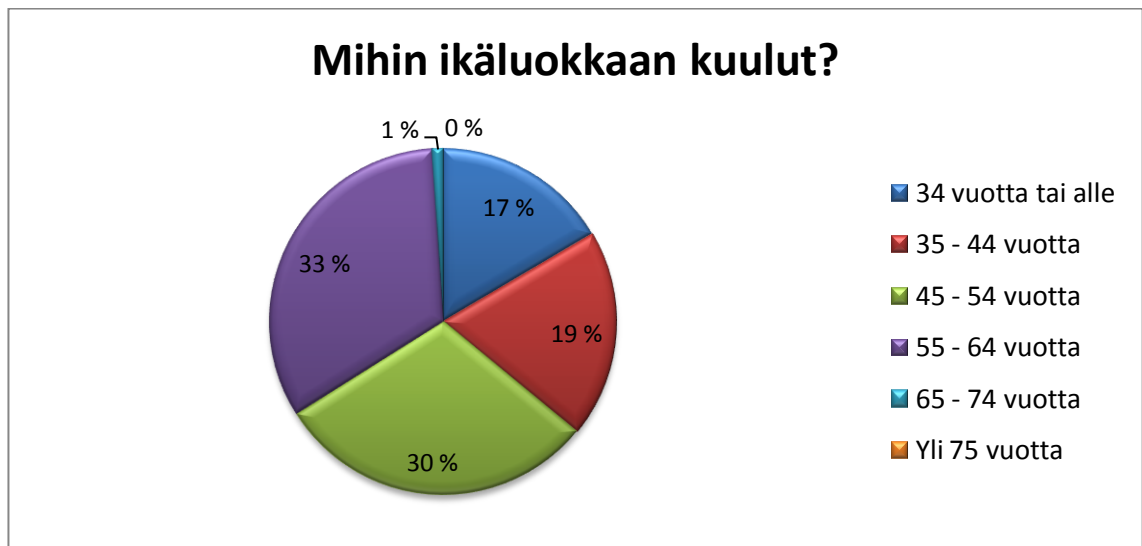
Tulokset käsiteltiin Webropol-ohjelmassa. Ohjelmassa on mahdollisuus analysoida sekä luoda erilaisia raportteja. Lisäksi on mahdollista siirtää tietoa suoraan erilaisiin taulukkolaskenta- sekä tilastointi-ohjelmiin, esimerkiksi Microsoft Exceliin tai SPSS-tilastointiohjelmaan, tiedon analysointia varten.

Kuviot saaduista tuloksista tein Microsoft Excelissä, sen helppokäyttöisyyden ja nopeuden vuoksi. Ohjelmalla kaavioista saatiin selkeitä ja yhtenäisiä. Kaavioiden tarkoituksena on havainnollistaa lukijalle saatuja tuloksia. Ristiintaulukointin suoritin suoraan Webropol-ohjelmassa. Ohjelmassa tiedon käsittely on helppoa ja nopeaa. Ristiintaulukointia tein jokaisen kysymyksen kohdalla ja hyödynsin siinä vastaajien taustatietoja.

5 TUTKIMUSTULOKSET JA NIIDEN TARKASTELO

5.1 Vastaajien taustatiedot

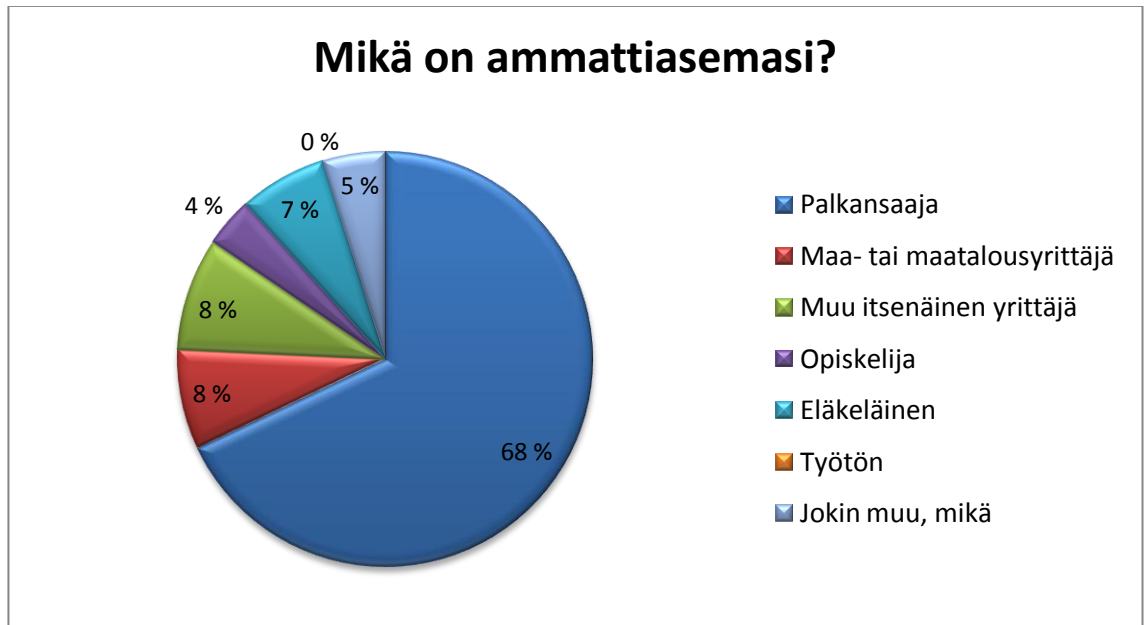
Kyselyyn vastasi 103 naismetsänomistajaa. Kolmasosa heistä kuului ikäluokkaan 55 – 64 vuotta. Toinen suuri ikäluokka oli 45 – 54-vuotiaiden joukko, 30 prosenttia. Kyselytutkimuksen perusteella naismetsänomistajat ovat keski-ikäisiä. Verrattuna Suomalainen metsänomistaja 2000 -tutkimukseen kyselyyn vastanneet naiset ovat kuitenkin keskimääräistä nuorempia. Suomalainen metsänomistaja 2000 -tutkimuksen mukaan naismetsänomistajat ovat keskimäärin yli 60-vuotiaita, 53 prosenttia kaikista naismetsänomistajista (Karppinen, Hänninen & Ripatti 2002, 22). Kuviossa 1. on nähtävillä tarkemmat tulokset kyselyyn vastanneiden ikäluokkajakaumasta.

Kuvio 1. Ikäluokkajakauma (n = 103)

Kyselyyn vastanneista naismetsänomistajista palkansaajia oli yli puolet, lähes 70 prosenttia, kuten kuvioista 2. selviää. Eläkeläisiä oli vastanneista vain noin seitsemän prosenttia. Ammattiasema myötäilee vastaajien ikäjakaumaa, sillä suurin osa vastaajista on työkäisiä. Maa- tai metsätalousyrittäjiä vastanneista oli kahdeksan prosenttia. Suomalainen metsänomistaja 2000 -tutkimuksen mukaan maa- ja metsätalousyrittäjien osuus metsänomistajista ei ole enää niin merkittävä kuin aikaisemmin. Heidän osuus metsänomistajista on vähentynyt.

Jonkin muun ammattiaseman oli valinnut viisi vastaajaa 103:sta ja tähän he olivat ilmoittaneet asemakseen muun muassa kotiäitiyden tai hoitovapaan. (Hänninen, Karppinen & Leppänen 2010, 18.)

Kuvio 2. Ammattiasema (n = 103)

Etelä- ja Keski-Pohjanmaan naismetsänomistajat omistavat pääasiassa metsää yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa, 62 prosenttia vastanneista. Tulokset vastaavat Metsäntutkimuslaitoksen suorittamaa tutkimusta, Suomalainen metsänomistaja 2000, jonka mukaan yleisin metsänomistusmuoto on perheomistus. Sen mukaan perheomistuksessa on 76 prosenttia yksityismetsistä. (Hänninen, Karppinen & Leppänen 2010, 39.)

Kyselyn toiseksi yleisin metsänomistusmuoto oli yhtymä, jonka valitsi viidennes kaikista vastaajista. Yhdeksän prosenttia vastanneista ilmoitti metsänomistusmuodoksi tuleva metsänomistaja. Tutkimukseni perusteella naisilla on kiinnostusta omistaa omaa metsää. Yhteismetsän omistusmuodoksi ilmoitti vain muutama vastaajista, kun taas 11 vastaajaa 103:sta ilmoitti omistusmuodoksi kuolinpesän.

Kuviosta 3. nähdään, että kyselyyn vastanneet naiset omistavat eniten keskikokoisia metsätiloja, pinta-alaltaan 20 – 49 hehtaaria. Vastaukset myötäilevät

Karppisen, Hännisen ja Leppäsen tekemää tutkimusta suomalaisista metsänomistajista, jonka mukaan suomalaiset omistavat eniten 20 – 49 hehtaarin kokoisia metsätiloja. Seuraavaksi suurin metsätilakoko oli alle 20 hehtaarin metsätilat. Suurten tilojen (yli 100 hehtaaria) omistajat olivat kaikki alle 65-vuotiaita, työssäkäyviä naisia. (Hänninen, Karppinen & Leppänen 2010, 33.)

Kuvio 3. Metsätilan koko (n = 103)

5.2 Koulutuksen tarpeellisuus ja koulutuksen onnistuminen

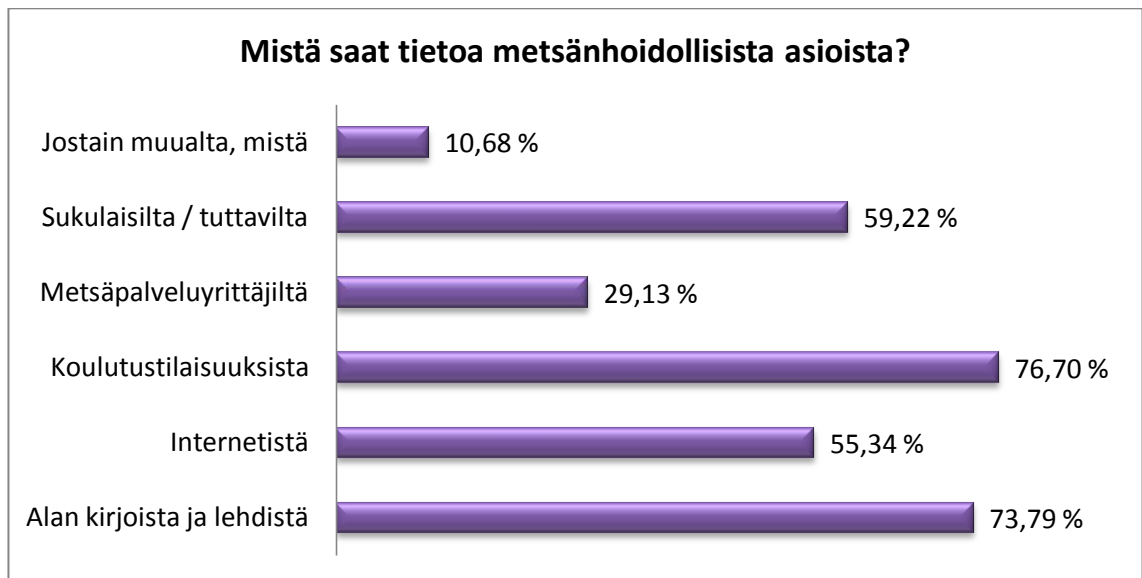
Kyselylomakkeen ensimmäisellä sivulla kartoitettiin naisten keinoja hankkia tietoa metsään liittyvistä asioista. Heitä pyydettiin arvioimaan oma metsäosaamisensa taso ennen ja jälkeen koulutuksen. Lisäksi heiltä kysyttiin kokivatko he koulutuksen tarpeelliseksi.

Kyselyn mukaan koulutustilaisuudet olivat naismetsänomistajille mielekkäin tapa hankkia tietoa metsänhoidollisista asioista. Metsänomistusmuodolla tai iällä ei ollut merkitystä, vaan koulutustilaisuudet olivat kaikkien vastanneiden yhtä suuressa suosiossa. Metsäkeskukset järjestävät yleisiä koulutustilaisuuksia ympäri vuoden, joihin olisi mahdollista osallistua.

Toiseksi mieluisin tapa hankkia tietoa kyselyyn vastanneiden naisten keskuudessa olivat alan kirjat ja lehdet. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen te-

kemän tutkimuksen mukaan tiedonhankintakanavana koulutustilaisuudet kiinnostavat etenkin metsänomistajia, joiden metsänomistusmuoto on yhtymä. Puolestaan Suomalainen metsänomistaja 2000 -tutkimuksen mukaan suosituimpia tiedonhankintamenetelmiä ovat metsäalan lehdet, henkilökohtainen neuvonta sekä metsätiedotteet (Lindroos 2005, 22; Hänninen, Karppinen & Leppänen 2010, 63.)

Tietoa haettiin myös metsänhoitoyhdistyksistä, mikä selvisi jostain muualta kohdasta. Alla olevassa kuviossa 4. on nähtävillä tiedonhankintamenetelmät. Eniten tietoa haettiin koulutustilaisuuksista noin 77 prosenttia vastaajista. Toiseksi eniten alan kirjoista ja lehdistä noin 74 prosenttia. Internetiä enemmän tietoa hankittiin sukulaisilta ja tuttavilta, noin 59 prosenttia. Hieman yli puolet vastanneista ilmoitti tiedonhankintamenetelmäksi Internetin. Internetin vähäisempää suosiota voi selittää se, että tieto on irrallista ja metsäaiheisia Internet-sivustoja on useita. Välttämättä ei tiedetä, mistä oikeaa tietoa voi hakea.

Kuvio 4. Tiedonhankintamenetelmät (n = 103)

Koulutustilaisuudet olivat tiedonhankintamenetelmänä suosituin, silti vain 13 prosenttia vastanneista oli aikaisemmin osallistunut naisille suunnattuun metsäkoulutukseen. Alle 34-vuotiaista (n=17) vain yksi oli aikaisemmin osallistunut vastaavanlaisiin tilaisuuksiin. Aktiivisimpia koulutuksissa käyneitä olivat olleet

45–54-vuotiaat, joista peräti seitsemän (n=31) oli osallistunut aikaisemmin naisille suunnattuun koulutukseen.

Koulutustilaisuuksien osallistumisaktiivisuuteen on voinut vaikuttaa suuresti se, ettei vastaavanlaisia koulutustilaisuuksia ole järjestetty aikaisemmin kuin muutamia. Monelle naiselle on iso kynnyskysymys osallistua yleisiin koulutustilaisuuksiin, joissa ei välttämättä uskalla esittää niin sanottuja tyhmiä kysymyksiä. Alla on erään naismetsänomistajan mielipide:

"Pelkästään naisten kurssilla oleminen oli selvästi helpompaa kuin jos mukana olisi ollut miehiä. Uskon, että jos olisi järjestetty yleinen koulutus, niin ei olisi itsellä ollut niin suurta motivaatiota käydä koulutuksessa tai kysymykset olisivat jääneet vähäisiksi. Olin joskus vuosia sitten eräässä tiekoulutuksessa, jossa oli iäkkäämpiä maatian isäntiä ja minä ainoana naisena, niin en uskaltanut kysyä mitään, kun ajattelin, että kuitenkin kysyn jotain tyhmää."

Vastaavanlaisiin, vain naisille suunnattuihin, koulutustilaisuuksiin aikaisemmin osallistuneilla oli osallistumisesta kulunut aikaa kahdesta vuodesta jopa kahteenkymmeneen vuoteen. Metsänomistajille tarjolla olevia koulutuksia on useita, mutta vain naisille suunnattua koulutusta ollaan vasta kehittämässä. Muutamia naismetsänomistajapäiviä ja -koulutuksia on järjestetty, esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla vuosina 2004–2005 toteutettu koulutushanke sekä Naismetsänomistajapäivä Helsingissä vuonna 2014.

Naiset kokivat oman metsäosaamisensa ennen koulutusta joko tyydyttäväksi tai heikoksi. Vain muutama ilmoitti oman metsäosaamisensa hyväksi tai erinomaiseksi. Oman metsäosaamisen heikoksi mieltämiseen voivat vaikuttaa esimerkiksi, ettei aikaisemmin ole osallistunut metsänsä hoitamiseen, yleinen tiedon vähyyys tai keneen omia taitojansa vertaa, esimerkiksi puolisoon.

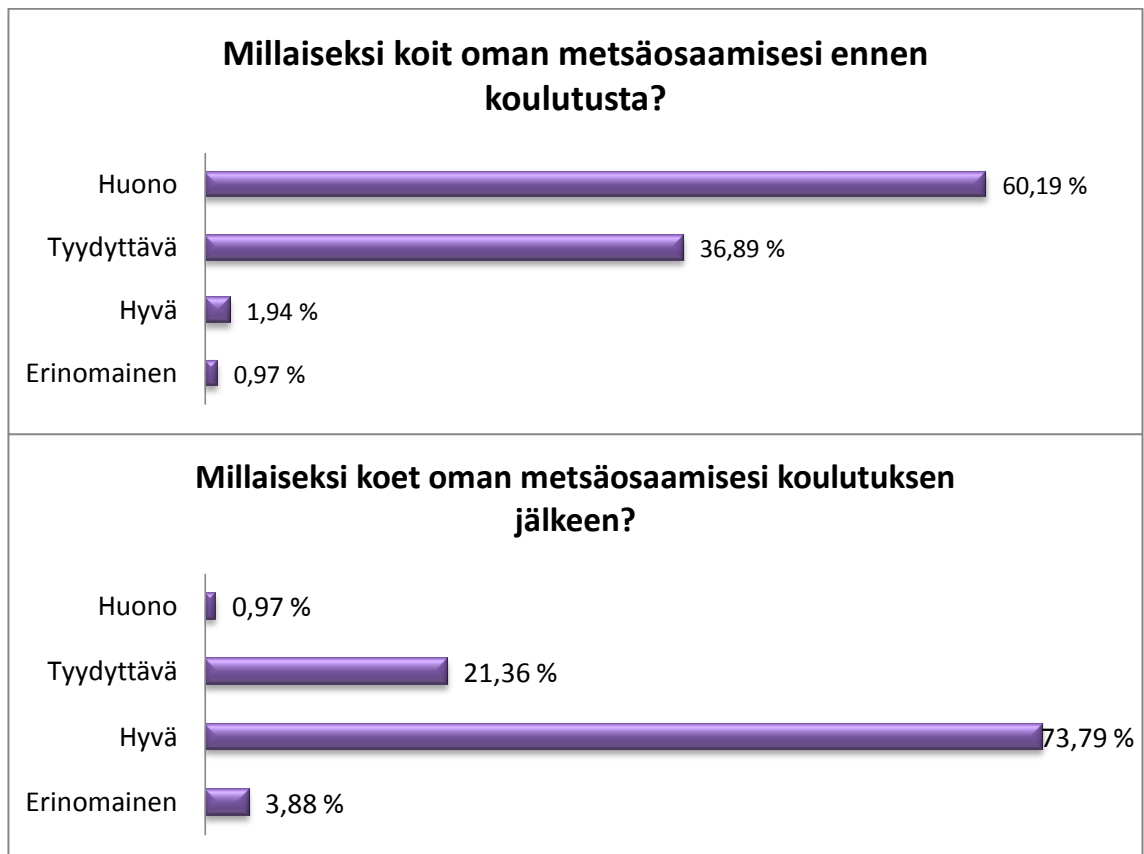
Naiset kokivat koulutuksen lisänneen omaa metsäosaamistaan. Kyselyyn vastanneista 74 prosenttia ilmoitti oman metsäosaamisensa koulutuksen jälkeen hyväksi. Tuloksista voidaan päätellä koulutuksen olleen tarpeellista järjestää ja

koulutus lisäsi huomattavasti naisten tietämystä metsään liittyvistä asioista. Monet saivat varmuutta hoitaa omaa metsäomaisuuttaan.

Tekemäni tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että jo muutamalla tehokkaalla koulutuspäivällä saadaan näin suuri tiedonlisäys omaan henkilökohtaiseen metsäosaamiseen. Tavoitettavien naisten määrä voisi lyhyessä ajassa jopa kaksinkertaistua, mikäli koulutuksia järjestettäisiin vuosittain. Näin ollen myös metsien kunto voisi parantua, kun tietämys metsien hoidosta lisääntyisi.

Kuviossa 5. on nähtävillä tarkemmat tulokset sekä alla on lainaus vastaajan mielipiteestä kyseisestä asiasta:

"Olen aivan innostunut metsänhoitotöihin tämän kurssin ansiosta. Haluan pitää huolta kansallisomaisuudestamme ja isäni perinnöstä. Nyt on hyväkuntoisilla eläkeläisillä kuntoilua ja puhdetöitä. Haluamme jättää perinnöksi hyvin hoidetun metsän lapsille ja lapsenlapsille!"

Kuvio 5. Metsäosaaminen ennen ja jälkeen koulutuksen (n = 103)

Naisilta kysyttiin heidän mielipiteensä koulutuksen rakenteesta, luennoitsijoista sekä koulutuspäivien pituuksista. Heiltä kysyttiin myös kehitysideoita tulevia koulutuksia varten sekä millaista koulutusta he toivoisivat Metsäkeskuksen järjestävän jatkossa. Näin vastaavanlaisia koulutustilaisuuksia voidaan kehittää paremmiksi ja antoisimmiksi.

Suurimman osan mielestä (99 %) koulutuspäivien pituus oli sopiva. Koulutuspäivät olivat kestoaltaan 6–8 tuntia. Vastaajien mukaan lyhyempiin koulutuspäiviin ei välttämättä vaivautuisi osallistumaan kauemmilta paikkakunnilta tulleet.

Myös luennoitsijoihin oltiin tyytyväisiä, 99 prosenttia vastanneista. Tyytymättömyyden syynä oli se, että kaikki luennoitsijat eivät olleet yhtä innostavia. Luennoitsijat osasivat suhtautua naisiin tasavertaisina, lisäksi luennoitsijat osasivat esittää asiansa asiantuntevasti, huumoria unohtamatta. Alla on lainaus erään naisen vastauksesta:

"Luennoitsijat saivat meidät tuntemaan itsemme tervetulleiksi, meitä on ajateltu ja meitä arvostetaan. Pelkkä huulenheitto siitä, että naiset ovat fiksumpia tai taitavampia kuin miehet, ei mene läpi montaa kertaa ja se voi alkaa ärsyttää. Luennoitsijat osasivat suhtautua mielestäni naisiin oikein, myös huumorilla."

Koulutuspäivien rakenteeseen oli 98 prosenttia vastanneista tyytyväisiä. Vastanneista kaksi (alle 34-vuotiasta) eivät olleet tyytyväisiä koulutuspäivän rakenteeseen. Syyksi he ilmoittivat sen, että esitykseen varattu aika oli usein liian lyhyt suhteessa aiheen laajuuteen. Naiset pitivät siitä, että luentojen lisäksi käytiin maastossa tutustumassa erilaisiin metsäkohteisiin.

Naiset antoivat jonkin verran kehitysideoita järjestäjille koulutuksesta. Kehitysideoita saatiin 49:ltä koulutuspäiviin osallistuneelta naiselta, koska sana oli vapaa, toiveita ja kehitysideoita sai esittää useita. Naiset olivat tyytyväisiä koulutuksen kokonaisuuteen, muutamia pieniä parannusehdotuksia tuli kuitenkin.

Nuorten, alle 34-vuotiaiden, mielestä jatkossa voitaisiin kiinnittää enemmän huomiota aikataulutukseen sekä toivottiin saman aihealueen koulutusta use-

ammalle päivälle, jotta jokaiseen aihealueeseen pääsisi ja ehtisi osallistumaan. Muutamissa vastauksissa aikatauluihin toivottiin joustavuutta ja tilannetajua. Erään vastaajan mukaan:

"Aikataulu ei saa olla liian väljä, vaikka aikaa kysymyksillekin on hyvä olla. Jos huomataan, että alkaa mennä turhaksi odotteluksi, olisi hyvä jatkaa eteenpäin."

Jokaisessa ikäluokassa maastoretkiä toivottiin lisää koulutusruntoon mukaan, koska ne koettiin erittäin antoisiksi. Lisäksi toivottiin jatkokoulutusta mahdollisimman pian. Koulutuspäiviä ehdotettiin myös esimerkiksi arki-illoille, jottei jokin lauantapäivä kuluisi koulutuksissa. Alla on lainaus vastaajan mielipiteestä:

"Mielestäni kurssi oli niin taitavasti ja huolellisesti suunniteltu, etten osaa sanoa edes kehitettävää. Ehkä se, että jokaisesta teemapäivästä olisi varapäivä esim. muualla paikkakunnalla. Tämä siksi, että oli päiviä, ettei millään päässyt kurssille, vaikka olisi halunnut. Kertauskurssia toivon 2-3 vuoden kuluttua."

Koulutukseen osallistuneilta naisilta kysyttiin myös millaista koulutusta he toivoisivat Suomen metsäkeskuksen järjestävän jatkossa. Saatujen tulosten perusteella kaikenlaiselle koulutukselle on tarvetta. Naiset haluavat lisätä tietämystään vielä monesta eri asiasta. Tuloksista on havaittavissa neljä suosituinta koulutusvaihtoehtoa: maastoretkeilyt, metsäverotus, raivaussahakurssi ja muut käytännönläheiset metsänhoitotyöt sekä metsänhoitoon liittyvät koulutukset. Kuviossa 6. on nähtävillä tarkat tulokset koulutustoiveista. Lisäksi toivottiin koulutusta muun muassa metsän eri eläimistä, miten eläimet voidaan huomioida metsänhoidossa.

Vanhemmissa ikäluokissa (yli 45-vuotiaissa) oli havaittavissa enemmän kiinnostusta metsäsijoittamiseen sekä luonnon tuotteiden hyödyntämiseen verrattuna alle 44-vuotiaisiin. Vanhempien ikäluokkien kiinnostusta metsäsijoittamista kohtaan selittänevät vakiintuneet tulot ja elämäntilanne. Kolmenkymmenen ikävaiheen tienoilla haetaan vielä asemaa työelämässä ja perhe-elämässä ovat me-

nossa niin sanotut ruuhkavuodet muun muassa lasten ja työelämän yhteensovittamisen vuoksi.

Sukupolvenvaihdos alkoi kiinnostaa enemmän iän karttuessa. Puolet 55–64-vuotiaista (n=34) ilmoittivat toivovansa koulutuksia sukupolvenvaihdoksesta. Tässä ikäluokassa monilla alkavat kyseinen aihe kiinnostaa ja olemaan ajan-kohtainen, sillä useat alkavat pohtia perintöasioita yhä enemmän.

Kuvio 6. Toivomukset koulutuksen suhteen (n = 103)

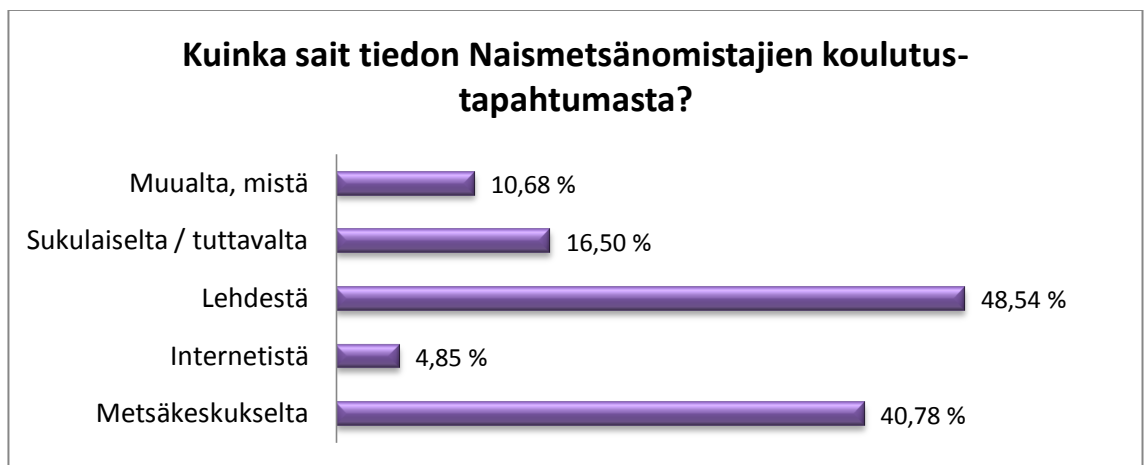
Metsäpalveluita tarjoavien organisaatioiden, kuten Metsäkeskuksen, kannattaisi alkaa miettiä erilaisia keinoja koulutusten järjestämiseen, jotta kaikki potentiaali-

set koulutuksista ja metsistä kiinnostuneet saataisiin aktivoitua. Esimerkiksi verkko- ja videokoulutuksia voitaisiin kehittää ja tarjota sellaisille metsänomistajille, jotka eivät asu kuntakeskusten läheisyydessä tai muuten pääse paikan päälle koulutustilaisuuksiin.

5.3 Tavoittaminen ja syyt koulutukseen osallistumiseen

Kyselyn toisessa osiossa kysyttiin muun muassa, miten he olivat saaneet tiedon koulutuksesta sekä mitkä eri syyt vaikuttivat heidän osallistumiseensa naisten omaan koulutuspäivään. Koulutuksesta informoitiin monella eri tavalla muun muassa kutsukirjeillä, lehtikutsuilla sekä Internet-sivuilla. Koulutukseen osallistuneet naismetsänomistajat tavoitti kyselyn mukaan parhaiten lehdistä olleet ilmoitukset. Tätä selittänee se, että suurin osa koulutuksiin osallistuneista oli yli 45-vuotiaita ja todella monen tähän ikäluokkaan kuuluvan kotiin tulee vielä sanomalehti joko paperisena tai verkkolehtenä.

Toiseksi yleisin oli suoraan Metsäkeskukselta tullut tieto koulutuksesta. Hieman vajaa puolet kyselyyn vastanneista ilmoitti saaneensa tiedon koulutuksesta lehdestä. Puolestaan 41 prosenttia vastaajista ilmoitti saaneensa tiedon Metsäkeskukselta. Yllättävää oli se kuinka moni (17 prosenttia) vastaajista oli kuullut koulutuksesta joko tuttavien tai sukulaisen kautta. Alla olevassa kuviossa 7. on esitetty tulokset tiedonsaannista.

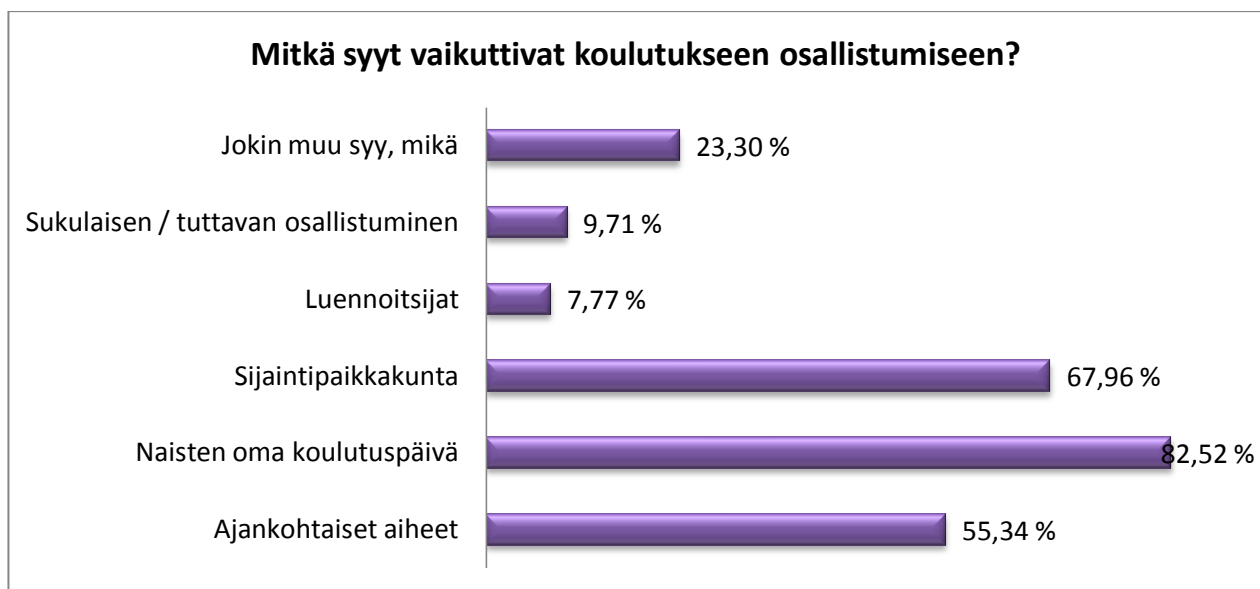
Kuvio 7. Tiedonsaanti koulutustapahtumasta (n = 103)

Kyselyyn vastanneiden mielestä houkuttelevin syy osallistua kurssille oli naisten oma koulutuspäivä. Seuraavaksi painavimmat syyt osallistua olivat koulutuksen sijaintipaikkakunta sekä ajankohtaiset aiheet. Tarkat tulokset ovat esitettyinä kuviossa 8.

Päätöstä koulutukseen osallistumisesta helpotti naisten oman päivän lisäksi se, että koulutusta järjestettiin monella eri paikkakunnalla. Näin mahdollisimman moni naismetsänomistaja pystyi osallistumaan koulutukseen. Naisilla oli mahdollisuus mennä jonnekin toiselle paikkakunnalle samaiseen tilaisuuteen, mikäli he eivät voineet osallistua oman paikkakuntansa tarjoamaan koulutustilaisuuteen. Alla on lainaus vastaajan mielipiteestä:

"Erityiskiitos siitä, kun yksi koulutus järjestettiin pääkaupunkiseudulla ja näin toinen tyttäristä pääsi myös osallistumaan tulevana metsänomistajana."

Lisäksi tarjolla olevia aiheita oli useita, joista pääsi valitsemaan mieleisensä. Joksikin muuksi syyksi osallistua koulutukseen vastanneet ilmoittivat muun muassa tiedon tarpeen, uusi metsänomistaja, mielenkiintoiset aiheet sekä elämäntilanteen muutos.

Kuvio 8. Koulutukseen osallistumisen syyt (n = 103)

Vastaajilta kysyttiin oliko heidän mielestä tarpeellista järjestää vain naisille tarkoitettu koulutuspäivä. Vastaajista lähes kaikki (98 %) ilmoittivat, että tarvetta oli naisten omalle päivälle. Vastaajista vain kaksi prosenttia ilmoitti, ettei tarvetta ollut naisten omalle koulutuspäivälle. Nämä kaksi vastaajaa ilmoittivat syyksi sen, että he pystyvät osallistumaan myös sellaisiin koulutuksiin, joissa on miehiä mukana. Monet kokivat, että kysymyksiä on helpompi esittää asiantuntijalle, kun ympärillä on vain naisia, samaisessa tilanteessa.

Koulutukseen osallistuneet vastaajat ovat valmiita suosittelemaan vain naisille suunnattuja koulutustilaisuuksia ja tapahtumia myös muille naismetsänomistajille. Kyselyyn vastanneista vain kolme vastaajaa ei suosittelisi koulutusta muille naisille. Syyksi he kertoivat, että koulutustapahtumat eivät tule ystäväpiirissä puheenaiheeksi. Kyselyyn vastanneista 97 prosenttia ilmoitti, että voisi suositella koulutusta myös muille naismetsänomistajille.

Koulutukseen osallistuneilta naisilta kysyttiin myös, minkä yleisarvosanan he antavat koko koulutussarjalle. Kaiken kaikkiaan koulutus onnistui todella hyvin, sillä kaikki kyselyyn vastanneet naiset antoivat arvosanaksi joko hyvän, erittäin hyvän tai erinomaisen. Yli puolet vastanneista ilmoitti antavansa arvosanaksi erinomaisen. Puolestaan 37 prosenttia vastanneista antoi arvosanaksi erittäin hyvän ja kolme vastaajaa 103:sta antoi arvosanaksi hyvän. Kuviossa 9. ovat tulokset arvosanojen jakautumisesta.

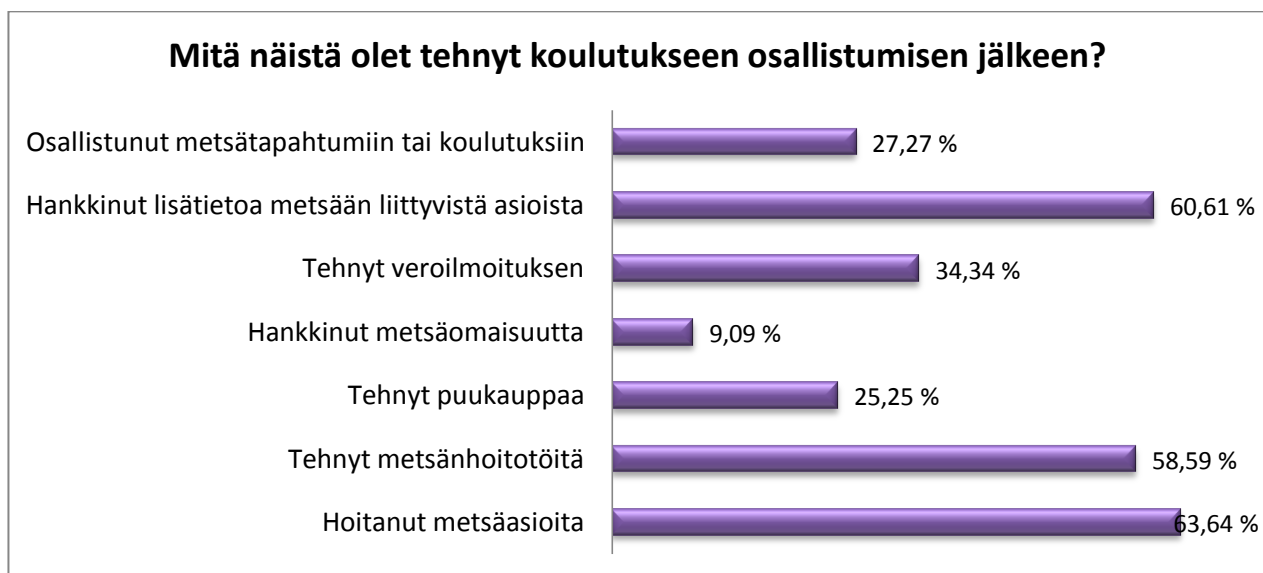
Kuvio 9. Koulutussarjan yleisarvosana (n = 103)

5.4 Koulutuksen vaikutus aktiivisuuteen metsäasioissa

Kyselyn kolmannessa osiossa naisilta kysyttiin oliko koulutus vaikuttanut heidän aktiivisuuteensa metsäasioissa sekä mitä metsään liittyviä asioita he olivat tehneet koulutukseen osallistumisen jälkeen. Luennot olivat koulutuspäiviin osallistuneiden mielestä kiinnostavia ja houkuttelevia. Peräti 99 prosenttia vastanneista oli tyytyväisiä luentoihin, vain yksi vastaaja oli toista mieltä. Vastaaja oli tyytyväinen osaan luennoitsijoista, puolestaan osa luennoitsijoista oli "puuduttavan tylsiä". Luentojen mielenkiintoa lisäsivät ajankohtaiset aiheet, hyvät luennoitsijat sekä luentojen jouheva rakenne sekä samanhenkiset osallistujat.

Koulutus vaikutti suurimman osan vastaajista aktiivisuuteen metsäasioissa. Naisista 84 prosenttia ilmoitti, että heidän aktiivisuutensa oli lisääntynyt koulutuksen myötä. Kyselyyn vastanneista naisista 16 vastaajaa 103:sta ilmoitti, ettei koulutus vaikuttanut heidän aktiivisuuteensa. Eniten koulutus oli lisännyt 45–54-vuotiaiden aktiivisuutta hoitaa omaa metsäomaisuuttaan. Heistä suurin osa (94 %) ilmoitti koulutuksen lisänneen aktiivisuutta metsään liittyvissä asioissa.

Naismetsänomistajilta kysyttiin, mitä metsään liittyviä asioita he olivat tehneet koulutukseen osallistumisen jälkeen. Vastausvaihtoehdoista kolme nousi selvästi yli muiden, kuten kuviosta 10. huomataan.

Kuvio 10. Koulutuksen jälkeen tehdyt toimet (n = 99)

Kuviosta voidaan havaita, että suosituimmat koulutuksen jälkeen tehdyt toimet olivat lisätiedon hankkiminen metsään liittyvistä asioista, metsänhoitotöiden tekeminen sekä metsäasioiden hoitaminen. Lisää metsäomaisuutta oli hankkinut peräti yhdeksän vastaajaa 99:stä.

Nuorten keskuudessa (alle 34-vuotiaiden) lisätietoa metsäasioista oli haettu niin lisäkoulutuksilla kuin omalla aktiivisuudellakin. Myös tulevat metsänomistajat (n=9) olivat hankkineet lisätietoa metsään liittyvistä asioista. Mikäli metsänomistusmuodoksi oli ilmoitettu yksin tai yhdessä puolison kanssa metsänhoitotöitä oli tehty aktiivisemmin kuin muissa metsänomistusmuodoissa.

5.5 Naismetsänomistajien teemapäivät

Teemapäiviin eri puolilla Etelä- ja Keski-Pohjanmaata osallistui yli puolet vastanneista, 64 vastaajaa 103:sta. He osallistuivat keskimäärin noin seitsemään teemapäivään. Valittavina olevia teemoja oli kaiken kaikkiaan 14 kappaletta. Yllättävän moni osallistui eri teemapäiviin, noin 20 prosenttia vastanneista osallistui yli kymmeneen teemapäivään.

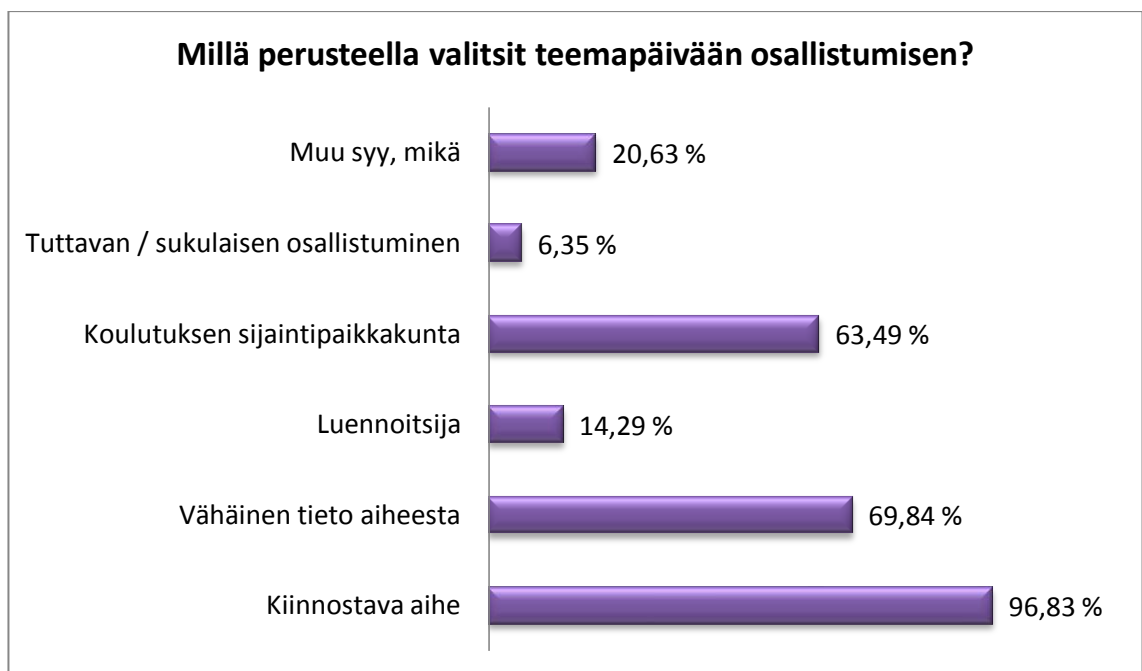
Suurin osallistumisaktiivisuus oli alle 34-vuotiaissa, joista yli puolet (n=17) osallistuivat teemapäiviin. Huomattavan suurta osallistumisaktiivisuus oli myös 45–55-vuotiaiden luokassa, 22 vastaajaa 31:stä osallistui teemapäiviin.

Koulutustilaisuuksista kattavasti tietoa valitsemastaan teemasta ilmoitti saavansa lähes kaikki, 97 prosenttia vastaajista. Kaksi vastaajaa 63:sta ilmoitti, ettei saanut aiheesta niin paljon tietoa, kuin olisi toivonut. Toinen vastaajista ilmoitti syyksi aikapulan, monesti teemaan varattu aika ei riittänyt asian kattavasti esittelemiseen. Toinen vastaajista puolestaan ilmoitti syyksi sen, että useimmissa asioissa tietoa tuli tarpeeksi paitsi metsäteihin liittyneissä asioissa. Teemapäivien aiheet olivat kaikkien vastanneiden mielestä ajankohtaisia (n = 61).

Teemapäiviin osallistuneet naismetsänomistajat valitsivat teemapäivään osallistumisen erinäisistä syistä johtuen. Suurimmat valintaan vaikuttavat tekijät olivat

muun muassa kiinnostava tai vähäinen tieto aiheesta sekä koulutuksen sijaintipaikkakunta. Muun syyn teemapäivään osallistumisen syyksi ilmoitti 13 vastaajaa 63:sta. Heistä kahdeksan kertoi syyksi teemapäivän sopivan ajankohdan. Etenkin ammatikseen maa- tai metsätalousyrittäjän ilmoittaneiden keskuudessa teemapäivien osallistumiseen vaikutti suuresti ajankohta. Monet heistä eivät voineet osallistua kaikkiin haluamiinsa teemakoulutuksiin, sillä kesä- ja syksy aikana lauantait ovat heille työpäiviä. Muita valintaan vaikuttaneita syitä olivat muun muassa halu oppia uutta sekä aiheen hyödyllisyys tulevaisuudessa.

Vanhemmissa ikäluokissa (yli 45-vuotiaissa) teemapäivien luennoitsija vaikutti osallistumiseen kursseille. Kolmannes 55–64-vuotiaista ilmoitti teemapäivään osallistumiseen syyksi luennoitsijan. Muissa ikäluokissa (alle 44-vuotiaissa) luennoitsijalla ei ollut mitään merkitystä teemapäiviin osallistumisen kanssa. Alla olevassa kuviossa 11. on esiteltyä teemapäivän valintaan vaikuttaneet tekijät.

Kuvio 11. Teemapäivän valintaan vaikuttaneet tekijät (n = 63)

Teemapäivien koulutustarjonta oli vastaajien mielestä erittäin kattava ja monipuolinen. Vastanneet (n = 63) ilmoittivat koulutustarjonnan olleen joko hyvä tai erinomainen. Teemapäiviin osallistuneista vastaajista 76 prosenttia ilmoitti kou-

lutustarjonnan olleen erinomaisen monipuolinen. Loput vastanneista ilmoitti koulutustarjonnan olleen hyvän.

Naismetsänomistajille järjestetty koulutus onnistui kokonaisuudessaan hyvin. Kyselyyn vastanneet olivat tyytyväisiä niin kurssin toteutukseen kuin luentojen aihepiireihin. Vastaavanlaisille, naisille suunnatulle, koulutuksille on kysyntää ja monet haluaisivat osallistua jatkokursseille, jottei jo opittu tieto unohtuisi.

6 POHDINTA

Esitettyihin tutkimuskysymyksiin löytyi tekemäni kyselytutkimuksen perusteella vastaukset. Naismetsänomistajille suunnattu koulutus oli tarpeellista järjestää ja hankkeen puitteissa toteutetut koulutuspäivät onnistuivat erittäin hyvin. Kyseeseen vastanneilla oli useita eri syitä osallistua koulutukseen. Kaikkein painavimmat syyt osallistumiselle olivat kuitenkin naisten oma koulutuspäivä, koulutuksen sijaintipaikkakunta sekä ajankohtaiset aiheet. Tieto koulutustapahtumasta saatiin pääasiallisesti lehdestä tai suoraan Metsäkeskukselta. Koulutustapahtumat lisäsivät naisten aktiivisuutta hoitaa metsään liittyviä asioita, kuten esimerkiksi innosti tekemään metsänhoitotöitä sekä hankkimaan lisätietoa metsään liittyvistä asioista.

Mielenkiintoista ja yllättävää oli havaita, kuinka vähän naiset hankkivat tietoa Internetistä. Nykyaikana tieto ja monet palvelut löytyvät Internetistä sekä monet palveluiden tarjoajat ovat siirtäneet palveluitansa verkkoon. Esimerkiksi metsänomistaja voi pyytää tarjoukset eri puunostajilta Metsään.fi-palvelun avulla. Tietenkin Internetin käytön vähyyttä voi selittää se, että tieto on hajallaan monessa eri paikassa, tämä hankaloittaa oikean tiedon löytämistä. Helpompaa on esimerkiksi lukea Metsälehdessä kuukauden ajankohtaisimmat puheenaiheet kuin alkaa etsiä vastaavaa tietoa Internetistä.

Suomen metsäkeskus voisi tehostaa tiedon jakamista esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Suomen metsäkeskuksen Facebook-sivuilla ajankohtaista tietoa jaetaan tiheästi, mutta tarjolla olevista koulutuksista ja tapahtumista voisi kertoa tarkemmin. Lisäksi Facebook-sivuilla voisi järjestää erilaisia kilpailuja, jotta Metsäkeskus saisi lisää näkyvyyttä.

Koulutushankkeen myötä naiset kiinnostuivat oman metsänsä hoitamisesta ja monet toivoivatkin lisäkoulutusta mahdollisimman pian. Naisten oman koulutuspäivän ansiosta monet uskalsivat esittää erilaisia kysymyksiä luennoitsijoille sekä naisia kohdeltiin tasavertaisina. Vain naisille suunnattuja koulutuksia kannattaisi järjestää säännöllisesti, esimerkiksi parin vuoden välein, jotta naiset

saataisiin aktivoitua paremmin. Tämän jälkeen naisilla on helpompi osallistua yleisiin koulutustapahtumiin.

Koulutuksesta saadun hyvän palautteen vuoksi kannattaisi mahdollisimman pian järjestää vastaavanlainen koulutustapahtuma uudelleen, sillä monet koulutukseen osallistuneet naiset olisivat valmiita suosittelemaan koulutusta muille naismetsänomistajille. Tällainen ilmainen markkinointikeino kannattaisi ehdottomasti käyttää hyväksi. Nyt, kun naiset on saatu aktivoitua ja heidän perustietämyksensä metsäasioista on lisääntynyt, tulisi heidät saada innostettua osallistumaan myös yleisiin tilaisuuksiin. Lisäksi koulutustarjontaa voisi suunnata erikseen uusille metsänomistajille sekä "konkareille". Jokainen voisi oman tietopohjansa perusteella osallistua tasoiseensa koulutukseen ja näin ollen parantaa metsällistä tietämystään.

Metsäkeskuksen tulisi pitää kiinni nyt aktivoituneista naismetsänomistajista tarjoamalla heille palveluitaan ja kertomalla erilaisista tarjolla olevista koulutuksista sekä tapahtumista. Nykypäivänä kilpailu asiakkaista on kovaa ja jokaisesta tavoitetusta asiakkaasta tulisi pitää kiinni. Nyt kannattaisi panostaa hyvään asiakassuhteeseen, esimerkiksi tarjoamalla naisille henkilökohtaista neuvontaa. Tutkimustulosten perusteella Metsäkeskus voi alkaa kehittämään naisille suunnattua toimintaansa sekä järjestämään vastaavanlaisia koulutuksia myös muualla Suomessa.

Yllätyin todella paljon siitä, kuinka hyvin Naismetsänomistajien koulutushanke onnistui. Naiset antoivat todella positiivista palautetta koulutusta kohtaan. Tutkimustuloksista huomasin, kuinka paljon tarvetta koulutukselle oli ja kuinka halukkaita naiset olivat oppimaan uutta.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut pitkä ja opettavainen prosessi. Työn aikana olen päässyt kokemaan niin turhautuneisuutta kuin onnistumisen kokemuksia. Kaikki työvaiheet aiheen hankkimisesta aina työn viimeistelyyn asti ovat olleet uusia oppimisen kannalta kallisarvoisia kokemuksia. Yllättävää oli se,

kuinka paljon aikaa meni kyselylomakkeen laadintaan, kysymysten pohdintaan sekä kysymysten järkevään asetteluun.

Kyselylomakkeeseen olen tyytyväinen, sain sen avulla kartoitettua vastauksia tutkimusongelmiini. Harmittamaan jäi se, etten huomannut kysyä naisilta, minkä pituinen matka on sopiva ajettavaksi koulutukseen. Haasteita työhöni toi viitekehykseen tarvittavan materiaalin löytäminen. Työssäni suurin aika kului juuri viitekehyksen laadintaan ja sen hiomiseen sekä kyselylomakkeen tekoon. Tulosten käsittely sujui yllättävän vaivattomasti, osaltaan työvaihetta nopeutti se, että tein kyselyn verkossa.

Kyselytutkimuksen vastausprosentti oli 59,5 prosenttia ja olen erittäin tyytyväinen vastausprosenttiin. Saatuja tuloksia voidaan pitää luotettavina ja tulokset kertovat koulutuspäiviin osallistuneiden mielipiteet koulutusta kohtaan kattavasti. Mielestäni kyselyyn vastanneiden määrään vaikutti suuresti se, että kyselyyn vastattiin Internetissä. Näin vastauspaperin takaisin lähettämisestä ei tarvinnut huolehtia. Kyselyyn vastaamien oli mielestäni nopeaa ja vaivatonta lomakkeen selkeän ulkoasun, kysymysten asettelun sekä kysymysten sopivan määrän vuoksi. Nämä asiat lisäsivät osaltaan vastaajien lukumäärää ja näin ollen tutkimuksen luotettavuutta.

Tutkimustulosten ja omien pohdintojen perusteella voin päätyä seuraaviin johtopäätöksiin:

1. Naismetsänomistajien kouluttaminen on tärkeää ja siihen kannattaa panostaa.
2. Koulutuksia tulisi järjestää vuosittain ja useammalla paikkakunnalla ympäri Suomea.
3. Naismetsänomistajat ovat halukkaita kehittämään osaamistaan sekä tietämystään metsään liittyvissä asioissa.

Työtä kirjoittaessani esiin ei varsinaisesti noussut uusia tutkimusaiheita. Mielestäni olisi mielenkiintoista tutkia syitä, miksi naisilla on niin vaikeaa osallistua yleisiin metsäkoulutuksiin.

LÄHTEET

- Finnish Forest Association 2014. Forest Owners. Viitattu 19.11.2014
<http://www.smy.fi/en/forest-fi/finnish-forests-owned-by-finns/>.
- Forest.fi 2015. Metsänomistus. Viitattu 30.1.2015 <http://www.smy.fi/forest-fi/metsanomistus/>.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Porvoo: Edita Publishing Oy.
- Holopainen, M & Pulkkinen, P. 2002. Tilastolliset menetelmät. Porvoo: WSOY
- Hovila, P. 2013. Naismetsänomistajien koulutushanke. Hankesuunnitelma 2.4.2013.
- Hänninen, H. 2008. Metsänomistajien neuvontaan lisää vaikuttavuutta. Viitattu 9.4.2015
http://www.tapio.fi/files/tapio/Aineistopankki/Mets_nomistajien%20neuvonta_Tiivistelm__%20Harri%20Hanninen.pdf.
- Hänninen, H. 2009. Metsänomistuksen rakennemuutos edistämisorganisaatioiden toiminnan kannalta. Viitattu 1.4.2015
<http://www.metla.fi/hanke/3458/metsanomistuksen-rakennemuutos.pdf>.
- Hänninen, H., Karppinen, H. & Leppänen, J. 2010. Suomalainen metsänomistaja 2010. Viitattu 29.3.2015
<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp208.pdf>.
- Karppinen, H., Hänninen, H. & Ripatti, P. 2002. Suomalainen metsänomistaja 2000. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 852, 2002. Helsinki.
- Korpilahti, E. 2009. Metsätieteen aikakauskirja 3/2009. Viitattu 2.12.2014
<http://www.metla.fi/aikakauskirja/full/ff09/ff093181.pdf>.
- Lindroos, K. 2005. Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos. Metsänomistajien tavoitteet sekä tieto- ja neuvontatarpeet. Viitattu 1.4.2015
http://www.ptt.fi/dokumentit/tp76_08080615.pdf.
- Luke 2014. Metsänomistajan sukupuolella on väliä. Viitattu 21.11.2014
<http://www.metla.fi/uutiskirje/metsatalous-ja-yhteiskunta/2014-02/uutinen-3.htm>.
- Maa- ja kotitalousnaiset 2014. Nainen ja metsänhoito. Viitattu 24.11.2014
<https://pohjois-savo.maajakotalousnaiset.fi/sisalto/nainen-ja-metsanhoito-1741>.
- Matilainen, A & Lähdesmäki, M. 2014. Metsänomistuksen tulevaisuus Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla. Selvitys metsänomistajakunnan muutoksesta ja palvelu-

- tarpeesta. Viitattu 15.10.2014
<http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Raportteja126.pdf>.
- Mattila, O. 2010. Metsänomistajille tarjottavat palvelut, palveluntarjoajat ja palvelukentän rakenne. Helsingin yliopisto. Maa- ja metsätieteellinen tiedekunta. Pro gradu-tutkielma. Viitattu 1.4.2015
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/26529/Mattila.pdf?sequence=1>.
- Mattila, O., Häyrynen, L., Berghäll, S., Toppinen, A. & Tervo, M. 2014. Metsäpalveluiden tarjoajien tarkastelu. Viitattu 2.12.2014
<http://www.fortunefinland.fi/files-fortune/Mets%E4palveluiden%20tarjoajien%20tarkastelu.pdf>.
- Metsäkeskus 2014a. Historia. Viitattu 23.9.2014
<http://www.metsakeskus.fi/historia#.VGxvmfmsWnE>.
- Metsäkeskus 2014b. Organisaatio. Viitattu 23.9.2014
http://www.metsakeskus.fi/organisaatio#.VCEKBfl_unE.
- Metsään.fi 2014. Sisältö ja kattavuus. Viitattu 19.11.2014
<http://www.metsaan.fi/sisalto-ja-kattavuus>.
- MTK 2007. Naiset metsiemme hyvinvoinnin edistäjinä. Viitattu 1.4.2015
<http://nettitelkku.fi/juttu/naiset-metsiemme-hyvinvoinnin-edistajina>.
- Mäkihakola, P. 2012. Etelä- ja Keski- Pohjanmaan metsäohjelma 2012–2015. Viitattu 1.4.2015
http://www.epliitto.fi/upload/files/mk_ekp_alueellinen_metsaohjelma.pdf.
- Parviainen, J & Västilä, S. 2011. Suomen metsät 2011. Kestävän Metsätalouden kriteereihin ja indikaattoreihin perustuen. Viitattu 2.12.2014
http://www.mmm.fi/attachments/metsat/kv/5zm4CCrat/Suomen_metsat_2011.pdf.
- Pohjola, M. 2014. Ekometsä. Valinnanvaraa metsäpalveluihin. Viitattu 28.11.2014
http://ekometsa.blogspot.fi/2014_05_01_archive.html.
- Puuntuottaja, P. 2013. Uudet sähköiset palvelut metsään.fi ja puumarkkinat.fi. Viitattu 28.12.2014
<http://www.puuntuottaja.com/uudet-sahkoiset-palvelut-metsaan-fi-ja-puumarkkinat-fi/>.
- Reunala, A., Hilska-Aaltonen, M., Hämäläinen, T., Lassheikki, M., Lillandt, R., Nystrand, H. & Arpiainen, L. 2006. Tilaaja-tuottaja-malli metsäkeskuksissa. Viitattu 1.4.2015
http://www.mmm.fi/attachments/mmm/julkaisut/tyoryhmamuistiot/2006/ZRRDka7sp/trm_2006_5_Tilaaja-tuottaja_-malli_metsakeskuksissa.pdf.

- Ripatti, P. 2009. Metsänomistajien tavoitteet muuttuneet. Viitattu 16.1.2014
http://www.tapio.fi/uutiskirje_uutinen?pid=16148406.
- Rämö, A-K. 2010. Millainen on suomalainen metsänomistaja vuonna 2030? Viitattu 24.11.2014 http://www.tapio.fi/files/tapio/Seminaariaineistot/Anna-Kaisa_Ramo_MoProfiili2030Tapio08012010.pdf.
- Stat 2014. Kokonaistutkimus vai otostutkimus. Viitattu 2.12.2014
<https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/03/03/>.
- Talvitie, M. 2014. Metsäkeskus vaikenee vielä uudesta aluejaosta. Viitattu 28.11.2014
http://yle.fi/uutiset/metsakeskus_vaikenee_vielä_uudesta_aluejaosta/7439063.
- Ylitalo, E. 2013. Metsätilastollinen vuosikirja 2013. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy.
- Ängeslevä, P. 2012. Vieras oma metsä. Viitattu 2.12.2014
<http://www.hs.fi/paivanlehti/sunnuntai/Vieras+oma+mets%C3%A4/a1337998129051>.

Liite 1 Saatekirje

Arvoisat kurssilaiset.

Kiitos Teille näistä ainutlaatuisista kurssipäivistä. Jotta saamme tehtyä tulevaisuudessa vielä parempia kursseja, pyydän ja vetoan teihin, että jaksaisitte vastata alla olevaan kyselyyn.

Kyselyyn olemme laatineet yhdessä Tiia Kähkösen kanssa.

Terveisin Jouni.

Arvoisa naismetsänomistaja,

Olette osallistuneet Naismetsänomistajien koulutushankkeeseen, Pala kauneinta metsää, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan kunnissa.

Hankkeen tavoitteena oli koulutuksen ja neuvonnan keinoin parantaa metsää omistavien naisten valmiuksia hoitaa ja käyttää metsäomaisuuttaan suunnitelmallisemmin. Nyt, kun olette osallistuneet Etelä- ja Keski-Pohjanmaan metsäkeskuksen järjestämiin peruskoulutuksiin sekä teemapäiviin, toivoisin Teidän vastaavan kyselyyni.

Olen metsätalousinsinööriopiskelija Lapin ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyötä naismetsänomistajien aktivoinnista ja tavoittamisesta. Tämän kyselyyn tarkoituksena on kehittää Metsäkeskusten koulutustarjontaa ja koulutuksen sisältöä sekä kartoittaa, onko naisille suunnattu koulutus tarpeellista. Lisäksi käytän tuloksia opinnäytetyössäni.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä yksittäisen henkilön vastauksia voida tunnistaa. Vastaamiseen kuluu noin 5 minuuttia. Toivon Teidän paneutuvan kysymyksiin huolellisesti. Kyselyyn vastataan sähköisesti alla olevan linkin kautta. Pyydän vastauksianne viimeistään **16.1.2015**.

Kiitos vastauksistasi!

Ystävällisin terveisin,

Tiia Kähkönen
Opiskelija, Lapin amk

Naismetsänomistajien koulutus

Tähdellä (*) merkityt kysymykset ovat pakollisia. Kysymykset ovat muodoltaan avoimia kysymyksiä, valintakysymyksiä tai monivalintakysymyksiä.

PERUSKOULUTUKSEN SISÄLTÖ

Olet osallistunut yhteen / kahteen peruskoulutuspäivään Lapualla, Seinäjoella, Lappajärvellä, Kauhajoella tai Ähtärissä.

Koulutuksen tarpeellisuus ja koulutuksen onnistuminen

1. Mistä saat tietoa metsänhoidollisista asioista? *

Esimerkiksi metsien hoidosta, puun korjuusta, metsien monikäytöstä, verotuksesta, koulutuksesta jne. Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Alan kirjoista ja lehdistä
- Internetistä
- Koulutustilaisuuksista
- Metsäpalveluyrittäjiltä
- Sukulaisilta / tuttavilta
- Jostain muualta, mistä _____

2. Oletko osallistunut ennen naismetsänomistajien koulutushanketta vain naisille suunnattuun metsäkoulutukseen? *

- Kyllä
- En

3. Milloin viimeksi osallistuit muuhun naismetsänomistajille suunnattuun koulutukseen?

Vastaa vuoden tarkkuudella.

4. Millaiseksi koit oman metsäosaamisesi ennen koulutusta? *

Tietämyksesi mm. metsien hoidosta ja käytöstä, puunkorjuusta, metsien monikäytöstä, verotuksesta jne.

- Erinomainen
- Hyvä
- Tyydyttävä
- Huono

Liite 2 2(7)

5. Millaiseksi koet oman metsäosaamisesi koulutuksen jälkeen?

Tietämyksesi mm. metsien hoidosta ja käytöstä, puunkorjuusta, metsien monikäytöstä, verotuksesta jne.

- Erinomainen
- Hyvä
- Tyydyttävä
- Huono

6. Olivatko koulutuspäivät mielestäsi sopivan mittaisia? *

Oliko koulutuspäivän pituus sopiva vai olisitko toivonut lyhyempää / pitempää koulutuspäivää

- Kyllä
- Ei, miksi _____

7. Olivatko luennoitsijat mielestäsi asiansa osaavia? *

- Kyllä
- Ei, miksi _____

8. Oliko koulutuspäivän rakenne mielekäs? *

Oliko yhden luennon pituus sopiva, kahvitauot / ruokatauot sopivan mittaisia sekä sopivissa väleissä, olivatko maastokäynnit sopivan mittaisia sekä sopivissa väleissä.

- Kyllä
- Ei, miksi _____

9. Mitä kehitettävää mielestäsi koulutuksessa on?

Kehitysehdotuksia esimerkiksi koulutuksen sisältöön, luennoitsijoihin, ajankohtaan, maastokäynteihin jne.

Liite 2 3(7)

10. Millaista koulutusta toivoisit Metsäkeskuksen järjestävän jatkossa? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Metsänomistajan peruskurssi
- Metsänhoito
- Metsätuhojen torjunta
- Raivaussahakurssi ja muut käytännönläheiset metsänhoitotyöt
- Puukauppa
- Metsänistutus- / kylvökurssi
- Hakkuu- ja lannoitusnäytökset
- Metsälaki
- Metsäverotus
- Metsäsijoittaminen / muu metsäomaisuuden hoito
- Sukupolvenvaihdos
- Tehdasvierailut
- Maastoretkeilyt
- Luonnontuotteiden hyödyntäminen
- Muuta, mitä _____

Tavoittaminen ja syyt koulutukseen osallistumiseen

11. Kuinka sait tiedot Naismetsänomistajien koulutus-tapahtumasta? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Metsäkeskukselta
- Internetistä
- Lehdessä
- Sukulaiselta / tuttavalta
- Muualta, mistä _____

12. Mitkä syyt vaikuttivat koulutukseen osallistumiseen? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Ajankohtaiset aiheet
- Naisten oma koulutuspäivä
- Sijaintipaikkakunta
- Luennoitsijat
- Sukulaisen / tuttavan osallistuminen
- Jokin muu syy, mikä _____

13. Oliko mielestäsi tarpeellista järjestää naisten oma koulutuspäivä? *

- Kyllä
- Ei, miksi _____

14. Suositteletko vain naisille suunnattuja koulutustilaisuuksia ja tapahtumia muille naismetsänomistajille? *

- Kyllä
- Ei, miksi _____

15. Minkä yleisarvosanan annat koko koulutussarjalle? *

1=huono, 2=tydyttävä, 3=hyvä, 4=erittäin hyvä, 5=erinomainen

- 1, huono
- 2, tyydyttävä
- 3, hyvä
- 4, erittäin hyvä
- 5, erinomainen

Koulutuksen vaikutus aktiivisuuteen metsäasioissa

16. Olivatko luennot mielestäsi mielenkiintoisia? *

- Kyllä
- Ei, miksi _____

17. Onko koulutus vaikuttanut aktiivisuuteesi metsäasioissa? *

Esimerkiksi oletko tehnyt metsänhoitotöitä tai tehnyt puukauppaa?

- Kyllä
- Ei

18. Mitä näistä olet tehnyt koulutukseen osallistumisen jälkeen?

- Hoitanut metsäasioita
- Tehnyt metsänhoitotöitä
- Tehnyt puukauppaa
- Hankkinut metsäomaisuutta
- Tehnyt veroilmoituksen
- Hankkinut lisätietoa metsään liittyvistä asioista
- Osallistunut metsätapahtumiin tai koulutuksiin

19. Osallistuitko teemapäivään? *

- Kyllä
- Ei

Lisäkysymykset teemapäiviin osallistuneille

20. Moneenko teemapäivään osallistuit?

Voit arvioida määrän.

21. Saitko koulutustilaisuuksissa kattavasti tietoa valitsemastasi teemasta?

- Kyllä
- Ei, miksi _____

22. Olivatko teemapäivien aiheet ajankohtaisia?

- Kyllä
- Ei, miksi _____

23. Millä perusteella valitsit teemapäivään osallistumisen?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Kiinnostava aihe
- Vähäinen tieto aiheesta
- Luennoitsija
- Koulutuksen sijaintipaikkakunta
- Tuttavan / sukulaisen osallistuminen
- Muu syy, mikä _____

24. Oliko koulutustarjonta mielestäsi monipuolinen?

- Erinomainen
- Hyvä
- Kohtalainen
- Huono

Vastaajan taustatiedot

25. Mihin ikäluokkaan kuulut? *

- 34 vuotta tai alle
- 35 - 44 vuotta
- 45 - 54 vuotta
- 55 - 64 vuotta
- 65 - 74 vuotta
- Yli 75 vuotta

26. Mikä on ammattiasemasi? *

- Palkansaaja
- Maa- tai maatalousyrittäjä
- Muu itsenäinen yrittäjä
- Opiskelija
- Eläkeläinen
- Työtön
- Jokin muu, mikä _____

27. Mikä on metsänomistusmuotosi? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Yksin tai yhdessä puolison kanssa
- Yhtymä
- Kuolinpesä
- Yhteismetsä
- Tuleva metsänomistaja

28. Mikä on metsätilasi / metsätilojesi yhteispinta-ala? *

- Alle 10 ha
- Alle 20 ha
- 20 - 49 ha
- 50 - 99 ha
- Yli 100 ha

29. Onko sinulla muita terveisiä koulutuksen järjestäjille tai Metsäkeskukselle?
